

Horváth Andrea
Horváth Levente Attila

TÖRTÉNELEM

A kora újkortól a polgári átalakulásig

munkafüzet

6

Ötödik, változatlan kiadás
Mozaik Kiadó – Szeged, 2018

Szerzők:

DR. HORVÁTH ANDREA

főiskolai adjunktus

HORVÁTH LEVENTE ATTILA

tanár

Bírálok:

MOLNÁR LÁSZLÓ

tanár

Felelős szerkesztő:

BOZSIK KATALIN

A rajzokat készítette:

MÁRFFY JÁNOS

KERETTANTERV:

EMMI Kerettanterv 51/2012 (XII. 21.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet (2.2.04.)

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli engedélye nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában (fotokópia, mikrofilm vagy más hordozó) nem sokszorosítható.

ISBN 978 963 697 743 6

© MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2013

Kedves Tanulók!

Néhány mondattal szeretnénk segíteni nektek, hogy jobban tudjátok használni ezt a munkafüzetet. A feladatokat egyedül oldjátok meg! Ez azért fontos, mert egyrészt így ellenőrizhetitek, hogy a tankönyvi ismereteket elsajátítottátok-e, másrészt mert nagyon sok feladat a képességeitek fejlesztésére szolgál. Azoknál a kérdéseknél, amelyeket rögtön nem tudtok megválaszolni, először gondoljátok végig újra a tanultakat, és csak utána lapozzátok fel ismét a tankönyvet! Ha végképp elakadtok, forduljatok segítségért a tanárotokhoz!

A feladatok mellett piktogramokat helyeztünk el, hogy a különböző feladattípusok között könnyebben eligazodhassatok.

tájékozódás térben	szövegalkotás
tájékozódás időben	az ismeretek ellenőrzése
történelmi személyek	játékos vagy rajzos feladat
szövegértés, táblázat, ábra elemzése	forráselemzés

Év eleji ismétlés

1. Állítsd időrendi sorrendbe az alábbi eseményeket!

☐ a földművelés kezdete;	☐ az ókori olimpiai játékok kezdete;
☐ a rómaiak elfoglalják Pannóniát;	☐ a vadászat kialakulása;
☐ az írás megjelenése;	☐ Róma alapítása (a monda szerint)

2. Válaszd szét, mi jellemző az őskorra, az újkorra, illetve mindkettőre!

☒ a) állattenyésztés;	d) élelemtermelés;	g) csiszolt kőeszközök;
b) gyűjtögetés;	e) zsákmányszerzés;	h) pattintott kőeszközök;
c) halászat;	f) beszéd;	i) agyagedények

őskor	újkor	mindkettő

3. Példákat sorolunk fel történelmi forrásokra. Melyik csoportba tartoznak? Írd az előttük

- álló számot a megfelelő forráscsoporthoz!
1. sírfelirat;	3. tarsolylemez;	5. Colosseum;
2. népmese;	4. Iliász;	6. lakodalmi szokások
- a) írott forrás:; b) tárgyi emlék:; c) hagyomány:

8. Írd a térkép betűjeleit a megfelelő helynév elé!

- Trója;
- Olümpia;
- Athén;
- Alexandria;
- Róma;
- Karthágó;
- Aquincum;
- Betlehem;
- Konstantinápoly

9. Állítsd időrendi sorrendbe a magyarok szállásterületeit!

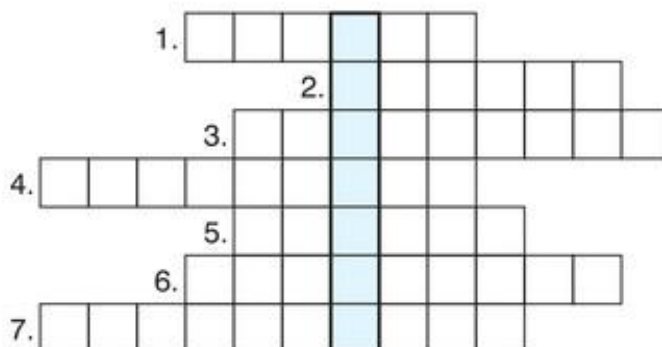

- Etelköz;
- Kárpát-medence;
- Levédia
- Magna Hungária;
- uráli őshaza;

10. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. Egy nép eredeti, vagy első ismert lakóhelye.
2. Görög városállam.
3. Római alávetett tartomány az ókorban.
4. Közös őstől származó emberek csoportja.
5. Istenekről, félistenekről szóló monda.
6. Több népet, országot uralma alatt egyesítő nagy kiterjedésű állam.
7. Görög szó, jelentése jóhír, örömhír.

A megfejtés:

Mit jelent a kapott szó?

11. Ki volt a magyar király az alábbi események idején?

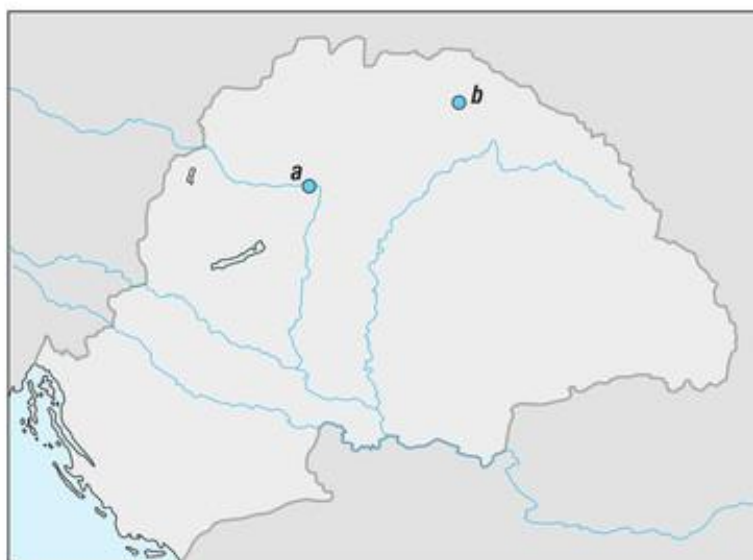

- a) a tatárjárás:; c) Horvátország meghódítása:
- b) az Aranybulla kiadása:

A VIRÁGZÓ ÉS A HANYATLÓ KÖZÉPKOR MAGYARORSZÁGON

1. A háromszor koronázott király

1. Írd a helynevek elé a térkép-
vázlat megfelelő betűjelét,
majd válaszolj a kérdésekre!

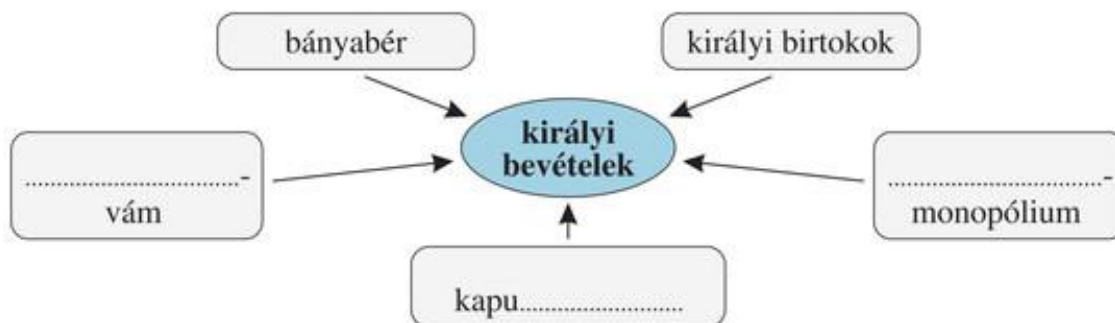
..... Rozgony;

..... Visegrád

Mikor és kik felett diadalmas-
kodott Rozgonynál I. Károly?

Mikor volt a visegrádi király-
találkozó? Mely nemzetek
uralkodói találkoztak ott?

2. Egészítsd ki az I. Károly jövedelmeiről készült gondolatterképet!

3. Hogyan kapcsolódnak I. Károly uralkodásához az alábbi rajzok? Egy mondattal válaszolj!

.....
.....

.....
.....

.....
.....

2. Nagy Lajos, a lovagkirály

1. Fejtsd meg a rejtvényt! Ha a betűket helyes sorrendbe rakod, egy kifejezést kapsz!

 YOÁNPLI JATDÁHAR A megfejtés:

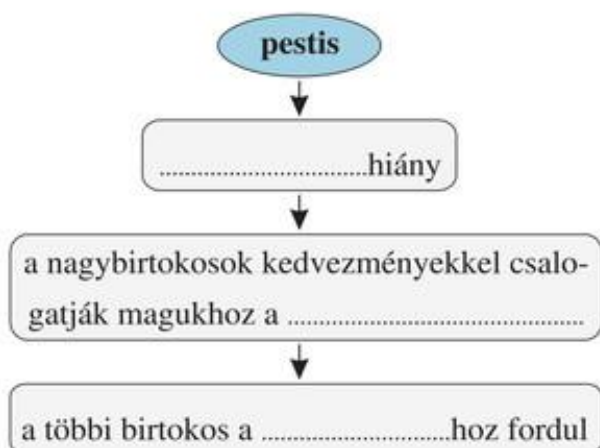
2. Egészítsd ki a szöveget!

I. Károlyt fia, követte a trónon. Ő is az Árpádokat követő uralkodóház tagja volt. Csaknem minden évben indított. Megerősítette és új törvényekkel egészítette ki az-t. Az írásbeli ügyek intézésére hozott létre. Kiváltságok adományozásával segítette a fejlődését. 1370-től király is volt.

3. Kösd össze a rendelkezéseket a hozzá illő fogalommal!

☒	ősiség törvénye •	• Kötelezővé tette a beszédését, hogy megakadályozza a jobbágyok elcsábítását.
	kilenced •	• A nemesek jogai azonosak, bármekkora is a vagyonuk.
	„egy és ugyan- azon szabadság”	• Az ősi nemesi birtok csak a nemzetségen belül örökölhető, nem lehet szabadon rendelkezni róla.

4. Miért rendelte el I. Lajos a kilenced kötelező beszédését? Egészítsd ki a vázlatot!

5. Készíts magadnak címert *A címerek történetéből* című olvasmányban megfogalmazott szabályok figyelembevételével!

3. Magyarország Zsigmond király idején

1. Jelöld az időszalagon a következő eseményeket: a) Zsigmond magyar királlyá koronázása; b) az Aranybulla megújítása; c) a visegrádi királytalálkozó!

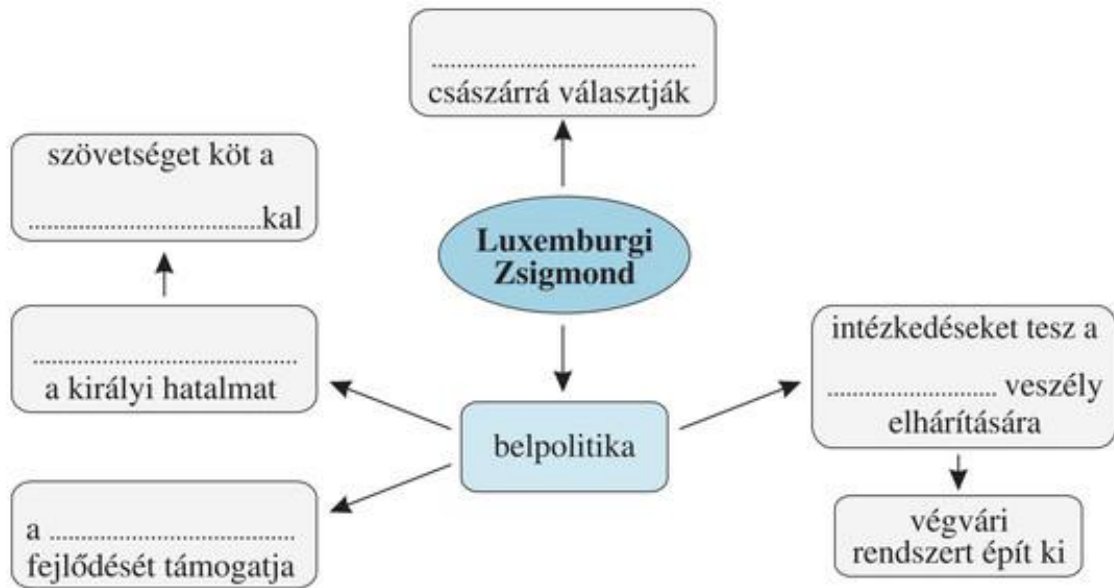

Kr. u. 1300

Kr. u. 1500

2. Egészítsd ki a gondolattérképet!

3. Hasonlítsd össze a szabad királyi városokat a mezővárosokkal! Jelöld x-szel, melyik állítás melyik várostípusra igaz!

	szabad királyi város	mezőváros
Fallal vették körül.		
A királytól függtek.		
Földesúr fennhatósága alá tartoztak.		
Lakói közül sok idegen származású.		
Csak néhányat találunk belőlük.		
Számuk nagy volt.		
Lakói jogi helyzetük szerint jobbágyok.		

4. A törökverő Hunyadi János

1. Egészítsd ki a Hunyadi fontosabb hadjáratait, csatáit összefoglaló táblázatot! Írd be a térkép-vázlat megfelelő betűjelét is!

esemény	betűjel	időpont	eredmény
téli hadjárat		1443–1444	győzelem
Várna			
Rigómező		1448	
Nándorfehérvár			

2. A társadalmi rétegek közül melyiket nem soroljuk a rendek közé? Karikázd be!

nemesség; papság;
polgárság; jobbágyság

3. Állítsd időrendbe királyainkat! Írd a nevük alá, hogy melyik uralkodóházhoz tartoztak (Anjou, Habsburg, Jagelló, Luxemburg)!

Albert; I. Károly; I. Lajos; Zsigmond; I. Ulászló

.....;;;;

4. Egy 6. osztályos tanuló dolgozatából idézünk. Húzd alá a téves megállapításokat! (Összesen hármat találsz.) A helyesírási hibákat is javítsd! (Ebből szintén három van.)

Hunyadi János 1456-ban Bizánc felszabadítására indult. A nádor elrendelte, hogy kongassák meg a harangokat, és imádkozanak a keresztények győzelméért. A felmentő sereg fényes diadalt aratott, de ezután meghalt Hunyadi, aki korábban az ország kirája volt.

A tartalmi tévedések javítása:

1.;

2.;

3.

A helyesírási hibák javítása:

1.; 2.; 3.

5. Mátyás uralkodása

1. Írd a felsorolt helynevek elé a térképvázlat megfelelő betűjelét!

..... Jajca; Szabács;
 Kenyérmező; Bécs

2. Egészítsd ki a szöveget!

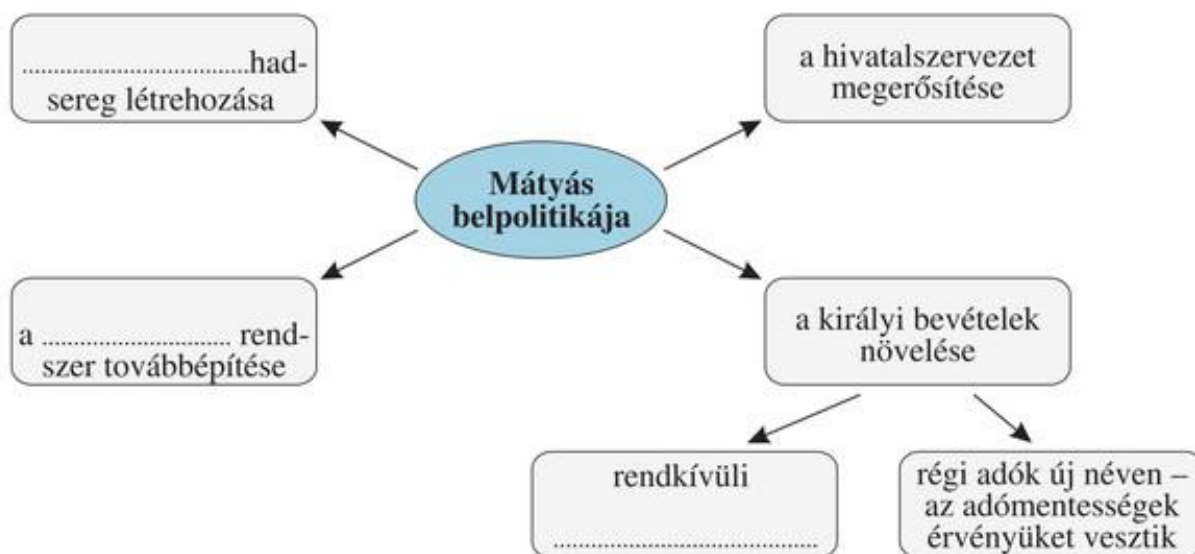

Hunyadi János halála után viszály támadt hívei és V. király között. Az uralkodó kivégeztette Hunyadi

öccsét,t pedig börtönbe vettette. A király hirtelen halálát követően-ban Mátyást királlyá választották.

3. Egészítsd ki a gondolattérképet!

4. Az alábbi állítások közül karikázd be azoknak a betűjelét, amelyek Zsigmond és Mátyás uralkodására is igazak!

- a) Német-római császárrá választották.
 b) A törökök ellen is hadakozott.
 c) Házassága révén került a magyar trónra.
 d) Fontosnak tekintette a déli végvárvonal kiépítését.
 e) Egyes főurak szembefordultak vele.
 f) Egy ízben súlyos vereséget szenvedett a törököktől.

7. Parasztháború és a mohácsi vész

1. Az atlasz segítségével írd a felsorolt helynevek elé a térképészvázlat megfelelő betűjelét! Utána töltsd ki a táblázat üresen maradt részeit!

- Temesvár;
 Mohács;
 Nándorfehérvár;
 Buda

az ütközet helye	évszám	a szembenálló felek fővezérei	győztes fél
Temesvár		Szapolyai János ↔	nemesi hadak
Mohács		II. Lajos ↔	

2. Állítsd időrendbe királyainkat! Írd a nevük alá, hogy melyik uralkodóházhoz tartoztak (Anjou, Habsburg, Hunyadi, Jagelló)!

V. László; I. Ulászló; II. Lajos; II. Ulászló; I. Mátyás

.....

3. Nézd meg a tankönyv 31. oldalán a grafikont! Számítsd ki, hogy az Oszmán Birodalom területe, népessége, ill. éves bevétele hányszorosa volt (kerékítve) a Magyar Királyságénak!

a) terület:; b) népesség:; c) éves bevétel:

4. Egészítsd ki a szöveget!

A fellendülő új piaci lehetőségeket teremtett. Ezeket mind a réteg, mind pedig a földesurak ki akarták használni, ezért ellentét alakult ki közöttük. Ekkoriban hadjáratot hirdettek a török ellen. A felhívásra tömegesen jelentkeztek a parasztok. Amikor a hadjárat szervezését leállították, az összegyűlt jobbágyok ellen fordultak.-ben kitört a parasztháború Székely Dózsa György vezetésével. A felkelést a nemesek és kegyetlenül megtorolták.

8. Az ország három részre szakad

1. Jelöld az időszalagon a következő események időpontjait!

a) Kőszeg ostroma;

b) Buda török megszállása;

c) a mohácsi csata

Kr. u. 1500

Kr. u. 1700

2. Írd a felsorolt helynevek elé a térképvázlat megfelelő betűjelét!

..... Mohács;

..... Kőszeg;

..... Bécs;

..... Buda

Rajzold be a térképre a törökök 1532-es hadjáratának útvonalát! Melyik vár állította meg őket? Karikázd be!

3. Milyen cselhez folyamodtak a törökök Buda elfoglalásakor? Írd le röviden!

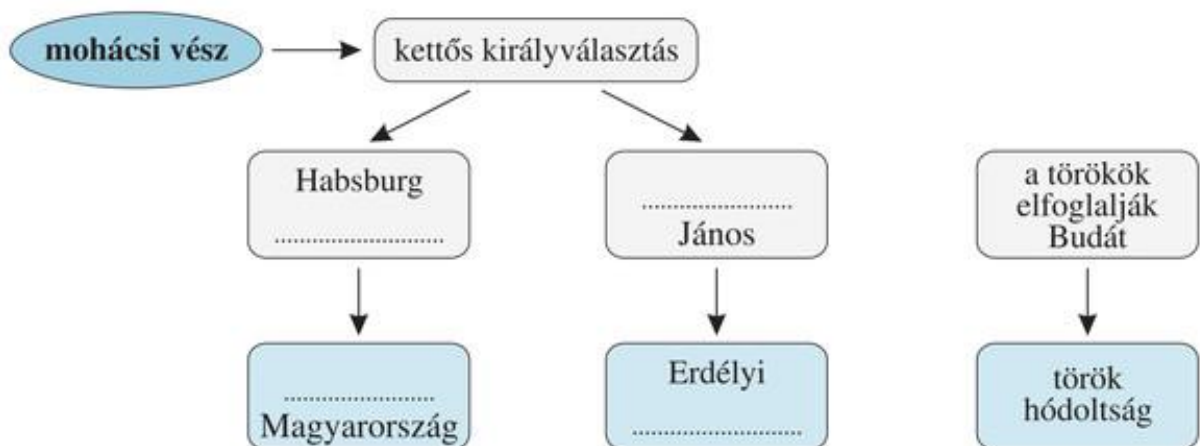

.....

.....

.....

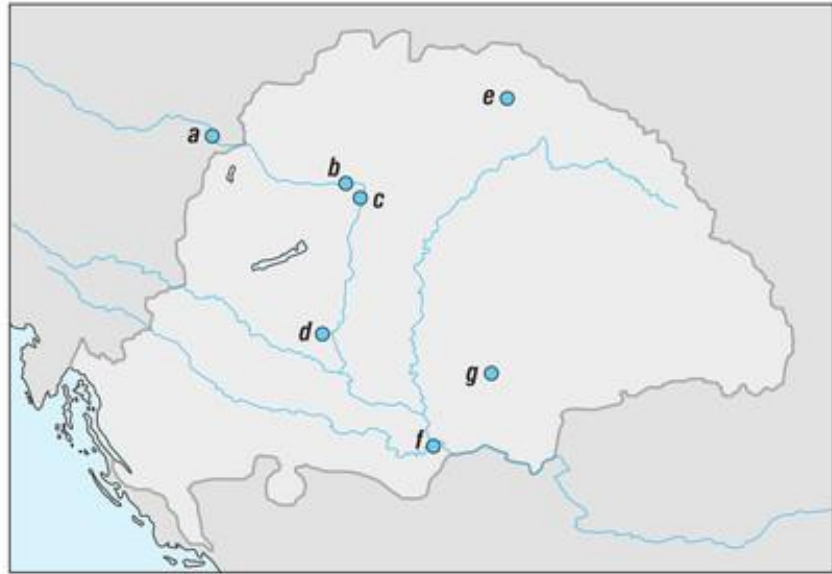
4. Egészítsd ki a gondolattérképet az ország három részre szakadásáról!

Összefoglalás

1. Írd a helynevek elé a térkép-vázlat megfelelő betűjelét!

- Rozgony;
- Visegrád;
- Bécs;
- Nándorfehérvár;
- Temesvár;
- Mohács;
- Buda

2. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások mögötti betűjelet!

- I. Károly felszámolta a tartományurak hatalmát. (K)
- A kapuadót a jobbágy a földesúrnak fizette. (A)
- A visegrádi királytalálkozón a magyar, a lengyel és a cseh uralkodó vett részt. (Á)
- I. (Nagy) Lajos Róma ellen indított hadjáratot. (M)
- I. (Nagy) Lajos elrendelte, hogy minden jobbágytól be kell szedni a kilencedet. (N)
- Zsigmond külföldi segítséggel hadjáratot indított az oszmán-törökök ellen. (I)
- Zsigmond elősegítette a városok fejlődését. (V)
- A mezővárosok lakói nem voltak jobbágyok. (A)
- A várnai csatában meghalt I. Ulászló király. (R)
- A déli harangszót a pápa a nándorfehérvári győzelem után rendelte el. (P)
- Hunyadi Mátyás elfoglalta Bécset. (O)
- A Dózsa-féle parasztháborúban a nincstelen szegények lázadtak fel uraik ellen. (E)
- 1526-ban Szulejmán győzelme után kivonult a seregével az országból. (C)
- II. Lajost a törökök megölték a mohácsi csatában. (D)

Olvasd össze letről felfelé a bekarikázott betűket! Mit kaptál?

Melyik királyunkhoz köthetők ezek?

3. Állítsd időrendbe a felsorolt királyokat!

- I. Lajos; II. Lajos; I. Károly; I. Mátyás; V. László;
- Zsigmond; I. Ulászló; Albert; II. Ulászló; I. János

Írd a királyokat a megfelelő uralkodócsalád neve mellé!

Anjou:

Luxemburg:

Hunyadi:

Habsburg:

Jagelló:

Szapolyai:

4. Jelöld az időszalagon a következő történelmi események időpontját!

a) a Dózsa-féle parasztháború;

e) a rozgonyi csata;

b) a mohácsi vereség;

f) a visegrádi királytalálkozó;

c) az Aranybulla megújítása (Nagy Lajos);

g) a nándorfehérvári diadal

d) az ország három részre szakadása;

Kr. u. 1300

Kr. u. 1500

5. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. A jobbágyok termény-járadéka. Beszedését Nagy Lajos kötelezővé tette.

2. I. Károly olasz mintára veretett értékálló pénze.

3. A magyar királyság határán, a törökök ellen épített erődítmény.

4. A szerviensekből kialakult társadalmi réteg tagja.

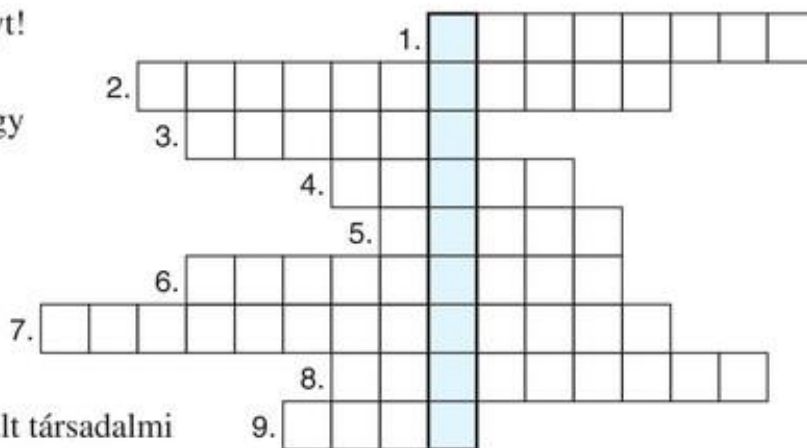
5. A király utáni legfőbb tisztség Magyarországon.

6. ...vám: I. Károly egyik fontos bevételi forrása volt..

7. Az ország nagyobb, összefüggő területein szinte királyként uralkodó nagybirtokosok. Hatalmukat I. Károly törte le.

8. Földesúri függés alatt álló város Magyarországon, amelynek nem voltak falai.

9. A magyar főurak elnevezése a 13–14. században.

A megfejtés:

6. Thuróczi János krónikájából idézünk. Miután elolvastad, válaszolj a kérdésekre!

„[...] Pest városának összes terén tolongott az egyetemes gyűlésre jövő nemesek nagy sokasága. Eljött a nemeseknek erre a gyűlésére a már említett Szilágyi Mihály is, Mátyás grófnak, mint mondtuk, nagybátyja és anyjának édestestvére, magával hozva fel-fegyverzett vitézeinek nagy csapatát. Szilágyi Mihályt az ország hatalmas férfiai kísérték; szívükben még elevenen élt a néhai János gróf úr emléke és jótetteinek érdemei. [...]

Szilágyi Mihály és a vele tartó nemzet és Magyarország nemeseinek csaknem egész gyülekezete azt szorgalmazta, hogy Mátyás grófot válasszák meg királynak. [...] Garai László nádor meg Ujlaki Miklós vajda [...] és az ő egész csoportjuk nem szívesen egyezett bele, hogy Mátyás gróf nyerje el a királyi méltóságot, mivel úgy gondolták, hogy az általuk elkövetett gonosztett miatt súlyos megtorlással kell számolniuk. De ellene szegülni sem volt ínyükre, mert mindenfelől körülvették őket a László gróf halálának megbosszulását követelők. [...] Végre a józanabb észre hallgattak, az életüket és vagyonukat most fenyegető veszélyt elhárították, a jövő eseményeire vonatkozóan pedig az említett Szilágyi Mihálynak hites esküjét vették, hogy sohasem vetik majd szemükre vétküket, és rájuk, sem örökösükre semmiféle büntetést nem szabnak László gróf megöletése miatt: beleegyeztek, hogy Mátyás grófot a királyi trónra emeljék. [...]

Megegyezett tehát az ország egyházi és világi főméltóságainak és előkelőinek a tanácsa, és az egész magyar nemzetnek is úgy tetszett, hogy Mátyás gróf a királyi méltósággal felruházva uralkodjék Magyarországon. [...]

És mivel azt gondolták, hogy Mátyás gróf gyermeki válla egy ilyen nagy ország terheinek a hordozására a nagy feladatok miatt még nem képes, említett nagybátyját megtették az ország és a megválasztott király kormányzójának. [...]

Kik támogatták Mátyás királlyá választását?

.....

Kik voltak azok, akik nem támogatták Mátyást?

.....

Mi volt az a gonosztett, aminek megbosszulásától tartott ez utóbbi csoport?

.....

Ki döntötte el, hogy ki legyen a király?

Kit választottak meg kormányzóvá?

7. Keresd a harmadikat! Két szó közé találd egy olyan harmadikat, amely mindkettővel

összetett szót képez!

a) harmincad[...]mentesség:; d) vég[...]megye:

b) város[...]adó:; e) gazdag[...]háború:

c) arany[...]bér:; f) mező[...]fal:

8. Az alábbi rajzok történelmünk valamelyik jeles személyiségéhez kapcsolódnak. Írd a hozzájuk tartozó számokat a megfelelő helyre! Az egyiket több helyre is írhatod!

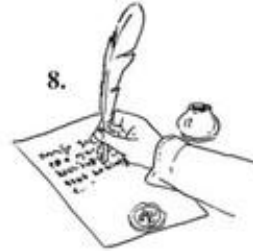
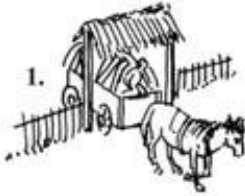
I. Károly ;

I. (Nagy) Lajos;

Zsigmond;

Hunyadi János;

I. Mátyás

9. Keresd a kakukktojást! A képen elrejtettünk öt olyan dolgot, amelyet középkori elődeink még nem ismerhettek, nem használhattak. Melyek ezek?

AZ ÚJKOR KEZDETÉN

9. A nagy földrajzi felfedezések

1. A térképvázlaton három felfedezőutat látsz. Írd a betűjelüket a felsorolt felfedezésekhez! Egészítsd ki a mondatokat!

..... 1492-ben

felfedezte Amerikát.

..... A portugál felfedezők Afrika

megkerülésével jutottak elba.

..... Bár útközben meghalt, egyik hajója mindig nyugat felé haladva visszaérkezett Spanyolországba, így elsőként kerülte meg a Földet.

2. Jelöld az időszalagon Amerika felfedezésének és a mohácsi csatának az időpontját!

Kr. u. 1500

Kr. u. 1700

3. Döntsd el az alábbi állításokról, hogy a felfedezések okai vagy pedig következményei voltak-e? Írd elédjük az O (ok) vagy a K (következmény) kezdőbetűt!

..... „Aranyéhség” alakult ki Európában.

..... A meghódított területek gyarmatok lettek.

..... Özönlött az arany és az ezüst Európába.

..... A fűszerek hazájába eljutni nagy haszonnal kecsegtetett.

..... Új növényeket ismert meg az európai ember.

4. Karikázd be azoknak az állításoknak a betűjelét, amelyek elősegítették a nagy földrajzi felfedezéseket!

a) Elterjedt az iránytű használata.

b) A Földet lapos korongnak hitték.

c) Új hajótípusok jelentek meg.

d) Terjedni kezdett az a nézet, hogy a Föld gömb alakú.

e) Az öreg hajósok tengeri szörnyekről meséltek a kikötőkben.

f) Portugáliában tengerésziskolát hoztak létre.

10. Amerika őslakói: az indiánok

1. Kösd a jellemzőket az azték vagy az inka birodalomhoz!

- azték birodalom •
- inka birodalom •

- Közép-Amerikában, a mai Mexikó területén jött létre.
- Központja Dél-Amerikában, a mai Peru területén volt.
- Fővárosuk Velencére emlékeztetett.
- Uralkodójukat a napisten fiának tekintették.

2. A térképvázlatban jelöld A-val az azték, I-vel az inka birodalmat! Színezd ki a területüket eltérő színekkel!

3. Mi segítette elő a spanyolok győzelmét az indiánok fölött? Karikázd be a helyesnek tartott válaszok betűjelét!

- a) A hódítók jóval többen voltak.
- b) Az európaiak fejlettebb fegyverekkel rendelkeztek.
- c) Az indiánok nem léptek fel egységesen.
- d) A spanyolok félelmetes, isteni lényeknek tűntek az indiánok szemében.
- e) A hódítók beszélték az indiánok nyelvét.
- f) A spanyol hódítók mindenre elszánt kalandorok voltak.

4. Egészítsd ki a szöveget!

A meghódított területeken az indiánok száma jelentősen Ezt az okozta, hogy a spanyolok embertelenül bántak a bennszülöttekkel,váltak tették őket. Az indiánok számára ismeretlen, Európából származó is sok áldozatot szedtek. A munkaerő pótlásáraból hurcoltak be embereket, így felvirágzott a rabszolga-kereskedelem.

5. Egy hatodik osztályos tanuló dolgozatából idézünk. Magyarázd meg, mi a hiba benne!

Mit evett Mátyás király?

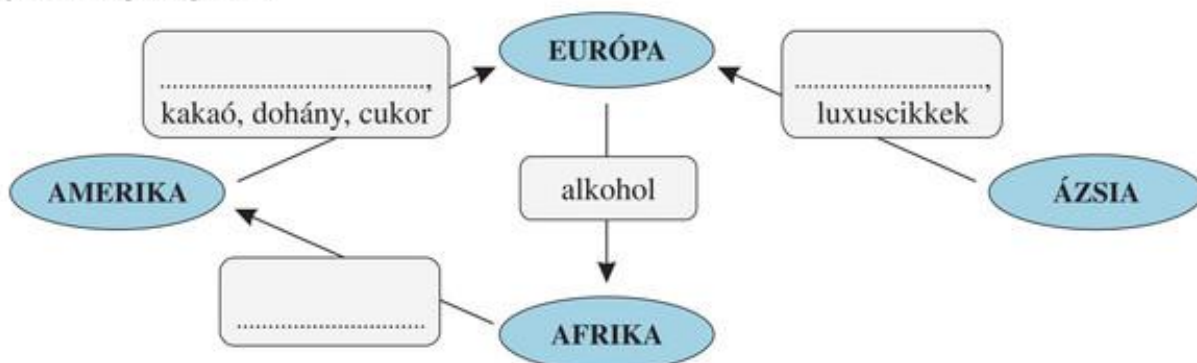
Mátyás király reggelire zsömlét evett, és kakaót ivott hozzá. Uzsonnára sokszor rendelt udvari szakácsától főtt kukoricát. Egyik kedvenc étele a sült krumpli volt.

Magyarázat:

.....

11. A világgazdaság kialakulása

1. Egészítsd ki a világkereskedelemről készített gondolatterképet a tankönyv 48.2. ábrájának segítségével!

2. Az alábbi táblázat a manufaktúrát hasonlítja össze a céhvel. Töltsd ki a hiányzó részeket!

	céh	manufaktúra
verseny	a céhszabályok a versenyt	megindul a verseny
munkaerő	a mester és segédei dolgoznak dolgoznak
munkamegosztás	nincs munkamegosztás munkamegosztás
munkavégzés módja	kézi erővel dolgoznak dolgoznak
nyersanyagok, eszközök	a mester vásárolja mennyiségben	a befektető szerzi be nagy mennyiségben
a termelés célja	a mester és családja megélhetését biztosítja	a cél a minél nagyobb

3. Igaz vagy hamis? Döntsd el a következő állításokról, hogy igazak-e a világgazdaság kialakulásának időszakára, majd írd elédjük a megfelelő betűjelet (I vagy H)!

- Nyugat-Európa minden lakosa meggazdagodott.
- Megnőtt a pénzt hitelező bankárok szerepe.
- Rohamosan növekedtek az árak.
- Nyugat-Európában megnőtt a koldusok száma.
- A népességnövekedés miatt megrágult a munkaerő.

12. A vallás megújulása

1. Jelöld az időszalagon Amerika felfedezésének és a reformáció kezdetének időpontját!

Kr. u. 1500

Kr. u. 1700

2. Egészítsd ki a szöveget!

A reformáció kezdetének október 31-ét tekintjük, amikor Luther vitára bocsátotta 95 tételét. Ő elsősorban a árusítása ellen lépett fel. Szerinte ugyanis a bűnt csak Isten bocsáthatja meg, így az ember közvetlenül fordulhat hozzá. Vallotta azt is, hogy az egyháznak vissza kell térnie a Nézetei gyorsan terjedtek, így kibontakozott a , vagyis a római keresztény egyház megújításáért folytatott mozgalom. Ennek következtében új, egyházak jöttek létre. A reformáció elősegítette a művelődés fejlődését is: új alapítottak, növekedett az írástudók száma.

3. Kösd össze a reformáció irányzatainak követőit a rájuk jellemző megállapításokkal!

lutheránusok •	• Magyarországi elnevezésük a református.
kálvinisták •	• Irányzatuk Svájcban alakult ki.
újrakeresztelők •	• Hazánkban az unitárius egyházat hozták létre.
Szenháromság-
tagadók •	• Magyarországon evangélikusoknak hívják őket.
	• Nézetük szerint Krisztus tanait megismerve, felnőtt korban kell vállalni a keresztséget.

4. A betűket helyes sorrendbe rakva egy személy nevét kapod. Mi fűződik a nevéhez?

B E E G G N R T U

A személy neve:

A találmánya:

5. Karikázd be a katolikus megújulás jellemzőinek betűjelét!

- A papnevelést új alapokra helyezték.
- Megalapították a bencés rendet.
- Létrejött a jezsuita rend.
- Egyre több pap vállalta a szegények segítségét.

13. A spanyol világbirodalom és Németalföld

1. Írd a felsorolt országok elé a térkép
 képvázlat megfelelő betűjelét!

..... Spanyolország;

..... Németalföld

2. Minek köszönhette Spanyolország
 világhatalommá válását? Mi okozta hanyatlását? Írd a táblázatba a megállapítások mögött lévő betűjeleket!

– Kedvező volt az ország földrajzi fekvése. (Y)

– Vereséget szenvedtek a tengeren az angoloktól és a hollandoktól. (Á)

– Amerika felfedezése után a földrész jelentős részét gyarmatosították. (L)

– A kereskedelem és az ipar fejlődése elmaradt. (K)

– Egy királyi házasságkötéssel létrejött az egységes Spanyolország. (O)

– A hadsereg fenntartása óriási összegeket emésztett fel. (V)

– Nagy mennyiségű nemesfém érkezett az országba. (R)

a felemelkedést elősegítő tényezők	a hanyatlás okai

A beírt betűket visszafelé olvasva egy uralkodó nevét kapod. Ki ő?

3. Döntsd el a következő, Hollandiáról szóló állításokról, hogy igazak vagy hamisak! Írd
 eléjük a megfelelő betűjelet (I vagy H)!

..... A tengertől hódítottak el földeket.

..... A hollandok elfoglalták a spanyol gyarmatok jelentős részét.

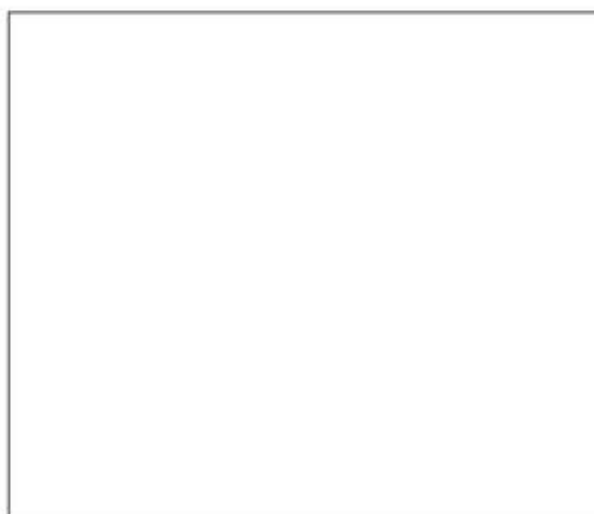
..... Fejlett mezőgazdaság alakult ki.

..... A világkereskedelem egy időre a hollandok kezébe került.

..... A holland ipar fejletlen maradt.

..... Jelentős volt a halászat.

4. Készíts egy Hollandiát jelképező rajzot!

14. A tengerek királynője, Anglia

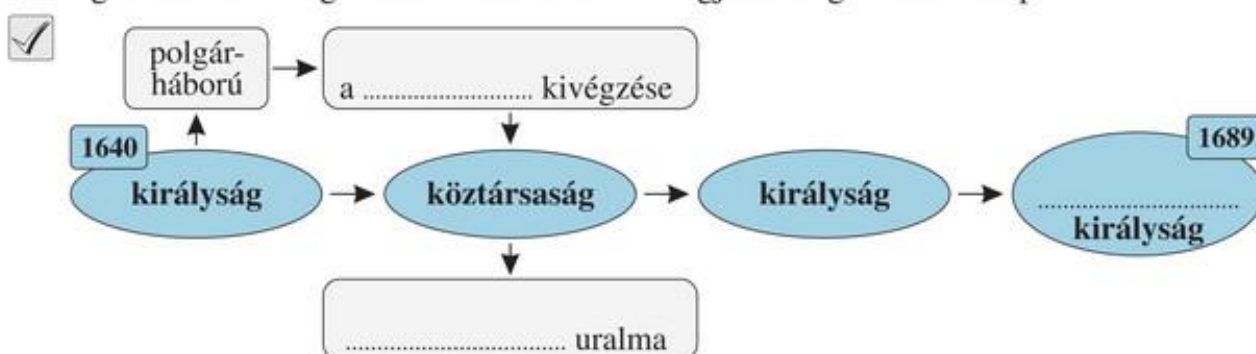
1. Egészítsd ki a szöveget!

- A 16. század elején Anglia gazdasága fejlődésnek indult. A mezőgazdaság átalakult, a földesurak egy része bekerítette a legelőket, és áttért a jövedelmezőre. Megnőtt ugyanis a iránti kereslet. A kedvező fekvésnek köszönhetően az angolok bekapcsolódtak a világkereskedelembé. Anglia nagyhatalommá vált, létrejöttek első gyarmatai-ban.

2. Miért tört ki forradalom Angliában? Karikázd be a helyesnek tartott okok betűjelét!

- a) A királyok a parlament nélkül akartak kormányozni.
 b) A királyok a parlament nélkül is kivethettek adót.
 c) A királyok szembefordultak a reformáció új irányzatainak híveivel.
 d) Létrejöttek az első angol gyarmatok Amerikában.

3. Egészítsd ki az angol forradalom menetét megjelenítő gondolatterképet!

4. A tankönyv 57.1. ábrája alapján válaszolj az alábbi kérdésekre!

- a) A király kezében van-e minden hatalom?
- b) Ki hozza a törvényeket?
- c) Ki ellenőrzi a kormány intézkedéseit?
- d) Ki áll a kormány élén?
- e) Mi a kormány feladata?
-
- f) Kinek felelős a kormány?
- g) Kitől függenek a bíróságok?

15. A „napkirályok” százada

1. Írd az alábbi helynevek elé a térkép-vázlat megfelelő betűjelét!

- Versailles;
..... Szentpétervár;
..... London

2. Jelöld az időszalagon a következő eseményeket!

- a) a vesztfáliai béke;
b) Hollandia megalakulása;
c) a spanyol örökösödési háború kezdete;
b) az alkotmányos monarchia létrejötte Angliában

Kr. u. 1500

Kr. u. 1700

3. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások betűjelét!

- a) A harmincéves háború a protestáns Habsburgok és katolikus alattvalóik között tört ki.
b) A vesztfáliai béke elismerte Svájc és Hollandia függetlenségét.
c) A Német-római Császárság mintegy 300 önálló államra tagolódott szét.

4. Írj egy rövid fogalmazást a kora újkorról! Szerepeljenek benne a következő nevek: Kolumbusz, Luther, Cromwell, XIV. Lajos, I. Péter!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

16. A „fény százada”

1. Karikázd be azoknak a megállapításoknak a betűjelét, amelyek a korlátlan királyi hatalomra jellemzőek!

- a) A törvényeket a király hozza.
- b) A bírák ítéleteit a király nem változtathatja meg.
- c) Az államot a miniszterelnök vezette kormány irányítja.
- d) A törvényeket a választott képviselők közül álló parlament hozza.
- e) A király a legfőbb bíró.
- f) Az államot a király irányítja.

2. Ha megtalálod, melyik négyzetből kell kiindulnod, és milyen irányt kell követned, a betűket összeolvasva két értelmes kifejezést kapsz. Melyek ezek?

- 1.
- 2.

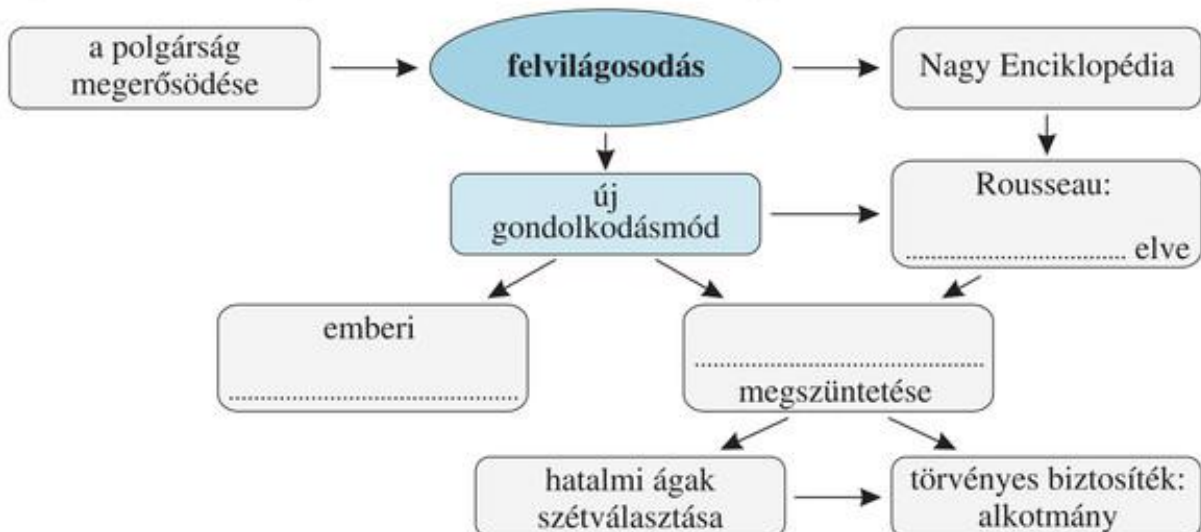
P	O	A	N	L	I
É	L	G	S	Á	V
D	K	Y	Á	G	L
I	I	E	D	O	E
A	C	N	O	S	F

3. Kösd össze az összetartozókat!

népfelség elve •	• a hatalom birtokosát semmi sem korlátozza
alkotmány •	• a hatalom a népé, amely csak átruházza azt az uralkodóra
zsarnokság •	• a társadalom életét szabályozó alaptörvény

4. Egészítsd ki a felvilágosodásról készült gondolattérképet!

17. Az észak-amerikai függetlenségi háború

1. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások előtti betűjelet!

- a) A bostoni teadélutánon indiánok a tengerbe szórták egy hajó tearakományát.
- b) A Függetlenségi nyilatkozat tartalmazta a minden embert megillető szabadságjogokat.
- c) A függetlenség kivívása után hamarosan elfogadták az USA alkotmányát.
- d) Az USA államformája alkotmányos királyság lett.
- e) Az újonnan megalakult USA-ban a rabszolgák szabadságjogait is biztosították.

2. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. Az USA első elnöke.

2. Valamely állam polgárainak idegen területen létesített települései, amelyek az anyaországtól függésben állnak.

3. A Függetlenségi nyilatkozat megfogalmazója.

4. Ebben a városban fogadták el a Függetlenségi nyilatkozatot.

5. A háborút lezáró békekötés helyszíne.

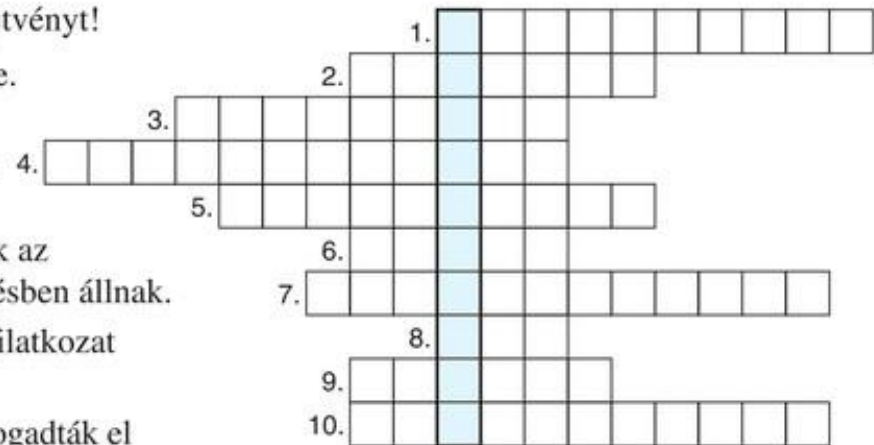
6. A végrehajtó hatalom birtokosa az USA-ban.

7. Az észak-amerikai gyarmatok célja az Anglia elleni háborúban.

8. Az angol parlament erre az árucikkre fenntartotta a behozatali vámot.

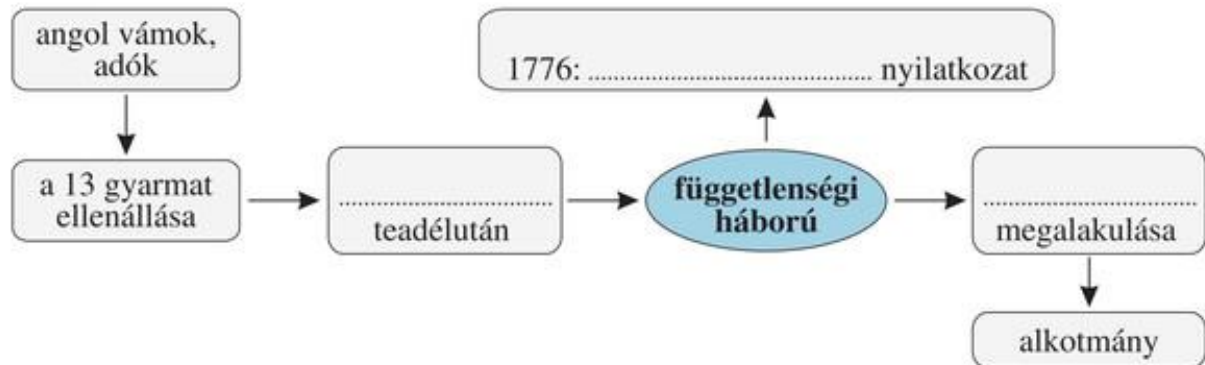
9. Egy terület vagy ország elzárása a külvilágtól.

10. A törvényhozó hatalmat birtokló szerv az USA-ban.

A megfejtés egy mai amerikai város neve:

3. Egészítsd ki a függetlenségi háborúról készült gondolatterképet!

18. Élet a kora újkorban

1. Hasonlítsd össze a tankönyvi rajzok segítségével a 16. századi spanyol és a 17. századi francia divat szerinti öltözködést!

Hasonlóságok:

.....

Különbségek:

.....

2. Reneszánsz vagy barokk? Írd a megfelelő betűt (R vagy B) az alábbi megállapítások előtti négyzetbe!

Az ókori művészet újjászületése.

A festők képei már a gazdag polgárok lakását is díszítették.

A hatalmas méretek, a pompa kedvelése jellemzi.

3. Kik voltak kortársak? Párosítsd a neveket! (Segít a tankönyv végi időtáblázat!)

1. Gutenberg; 2. Luther Márton; 3. XIV. Lajos; 4. Kálvin János; 5. I. (Nagy) Péter; 6. Hunyadi Mátyás

1. pár: .

2. pár: .

3. pár: .

4. Egy hatodik osztályos tanuló dolgozatából idézünk. Húzd alá a téves megállapításokat! (Összesen négyet találsz.) A helyesírási hibákat is javítsd! (Ebből szintén négy van.)

Az újkor fontos eseményei

A középkor azzal ért véget, hogy kolumbusz körbehajózta a Földet. Ezután megindultak a hódítók, és elkezdődött a gyarmatosítás. Az aztékok legyőzték az inkák birodalmát. Európa gazdasági élete összekapcsolódott a többi földrészével, kibontakozott a virágkereskedelem. Az ipari termelésben megjelentek a manufaktúrák, ahol a munkafolyamatokat részekre bontották. A reformáció során létrejöttek a katolikus egyházak. Az újkorban is sok háborút vívtak, a katonák tűzfegyverekkel harcoltak.

A hibás történelmi adatok, tények javítása:

1.; 3.;

2.; 4.

A helyesírási hibák javítása:

1.; 3.;

2.; 4.

Összefoglalás

1. Jelöld az időszalagon a következő történelmi eseményeket!

a) a Függetlenségi Nyilatkozat; b) a reformáció kezdete; c) Amerika felfedezése

Kr. u. 1500

Kr. u. 1700

2. Melyik esemény történt előbb? Húzd alá!

- a) a reformáció kezdete vagy az angol forradalom kezdete;
b) a harmincéves háború vagy a németalföldi szabadságharc;
c) a spanyol armada veresége vagy a spanyol örökösödési háború

3. Írd az alábbi helynevek elé a térkép-vázlat megfelelő betűjelét!

- Wittenberg; Genf;
..... London; Párizs;
..... Versailles; Madrid;
..... Szentpétervár

4. Karikázd be az igaz állítások mögötti betűjelet! A bekarikázott betűket fordított sorrendben összeolvasva egy értelmes szót kapsz.

- Az európai hódítók serege kisebb volt a leigázott indián államokénál. (S)
- A manufaktúra többet és olcsóbban tudott termelni, mint a céh. (U)
- Európa nyugati részén lendült fel elsősorban az ipari termelés. (I)
- Nyugat-Európa élelmiszert vitt ki Amerikába. (H)
- Luther szerint a búcsúcédulák árusítása helyes volt. (P)
- A könyvnyomtatás terjedése elősegítette a reformáció terjedését. (R)
- Spanyolországból kiáramlott a gyarmatokról beérkező arany és ezüst. (Á)
- A németalföldi szabadságharcban az északi tartományok vívták ki a függetlenséget. (T)
- Cromwellt királlyá koronázták. (O)
- A harmincéves háború a Habsburg Birodalom vereségét hozta. (I)
- XIV. Lajos elvesztette a spanyol örökösödési háborút. (N)
- A barokk megelőzte a reneszánsz művészeti irányzatot. (K)
- Nagy Péter orosz cár új fővárost alapított. (U)

A megoldás egy protestáns egyház neve:

5. Kösd össze a személyeket a rájuk jellemző megállapítással!

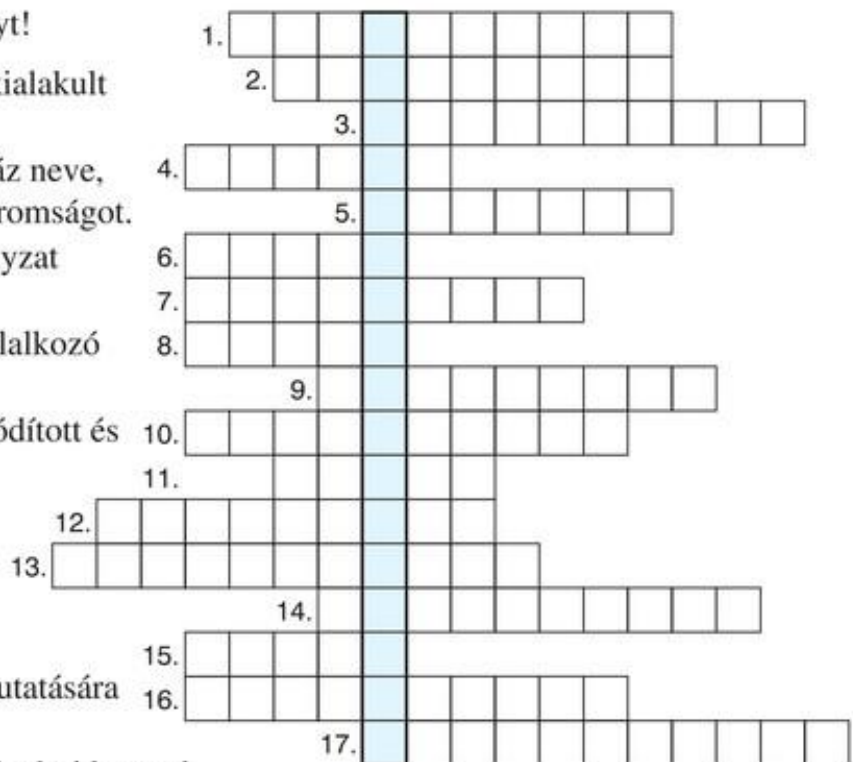

Kolumbusz •	• Kortársai „Napkirálynak” nevezték.
Magellán •	• Feltalálta a könyvnyomtatást.
Luther •	• Felfedezte Amerikát.
Gutenberg •	• Tengerészei először hajózták körbe a Földet.
Cromwell •	• Az inkvizíció tanai visszavonására kényszerítette.
Washington •	• Elindította a reformációt.
Galilei •	• Az angol parlamenti hadsereg egyik vezetője volt.
XIV. Lajos •	• Az USA első elnöke

6. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. A reformáció Svájcban kialakult irányzatának híve.
2. Magyar protestáns egyház neve, hívei tagadták a Szentháromságot.
3. Luther elveit követő irányzat híve.
4. Pénz kölcsönzésével foglalkozó üzletember.
5. Idegen állam által meghódított és függésbe vont terület.
6. Közép-amerikai indián nép. Birodalmuk a mai Mexikó területén állt.
7. Ismeretlen területek felkutatására induló személy.
8. A középkort követő történelmi korszak.
9. A reformáció hatására megindult a katolikus
10. Az antik kultúra értékeinek újjászületését célzó művészeti irányzat.
11. Dél-amerikai birodalom uralkodója és rokonai.
12. Az angol országgyűlés elnevezése.
13. Pénzért árusították, a bűnbocsánatot lehetett elnyerni vele.
14. A római keresztény egyház megújításáért kibontakozott mozgalom.
15. A banktól kölcsönzött pénz.
16. A reformáció híveinek összefoglaló elnevezése.
17. Ipari üzem. Jellemzője a munkamegosztás és az emberi energia felhasználása.

A függőleges keretből kiolvasható szó:

7. Az alábbiakban Luther 1517-ben vitára bocsátott 95 tételéből idézünk. Miután elolvastad, válaszolj a kérdésekre!

- „– Hiábavalóságot prédikálnak azok, akik azt hirdetik, hogy mihelyt megcsörren a ládába dobott pénz, a lélek azonnal kiszabadul a tisztítóútból.
- Örökre elkárhoznak [...] mindazok, akik azt képzelik, hogy búcsúcédulákkal biztosítják üdvösségüket. [...]
- Nem keresztény tanítást prédikálnak, akik azt hirdetik, hogy azoknak, akik a tisztítóútból lelkeket akarnak kiváltani, vagy gyónócédulákat vásárolnak, nincs szükségük megtérésre.
- Minden keresztény ember, aki bűneit igazán megbánja és fájjalja, teljes feloldozást nyer a vétkek és a büntetés alól, ez őt búcsúcédula nélkül is megilleti. [...]
- Fel kell világosítanunk a keresztényeket, hogy aki a felebarátját nyomorogni látja, és ennek ellenére is búcsút vásárol, az nem a pápa búcsúját nyeri el, hanem az Isten haragját zúdítja magára. [...]
- A búcsúknak ilyen kihívó és szemtelen hirdetése még a tudósok számára is megnehezíti a pápa tiszteletének és méltóságának megvédelmezését a rágalmazásokkal vagy a köznép fogas kérdéseivel szemben.
- Mint például: a legszentebb szeretetre és a lelkek rettenetes kínjára mint a legigazságosabb okra való tekintettel miért nem szabadítja ki a pápa a tisztítóútból egyszerre az összes lelkeket? Holott a legsilányabb okból, a Szent Péter-székesegyház építésére szükséges pénzért számtalan sok lelket szabadít ki onnan.
- Miért nem építi most a pápa Szent Péter székesegyházát a saját pénzéből? Hiszen az ő vagyona nagyobb bármely gazdag krózus vagyonánál is. [...]

Mire fordítja a pápa a búcsúcédulákból befolyó pénzt?

.....
Luther szerint ki adhat feloldozást a bűnök alól: a pápa vagy Isten?

Miért helyteleníti Luther a búcsúcédulák vásárlását?

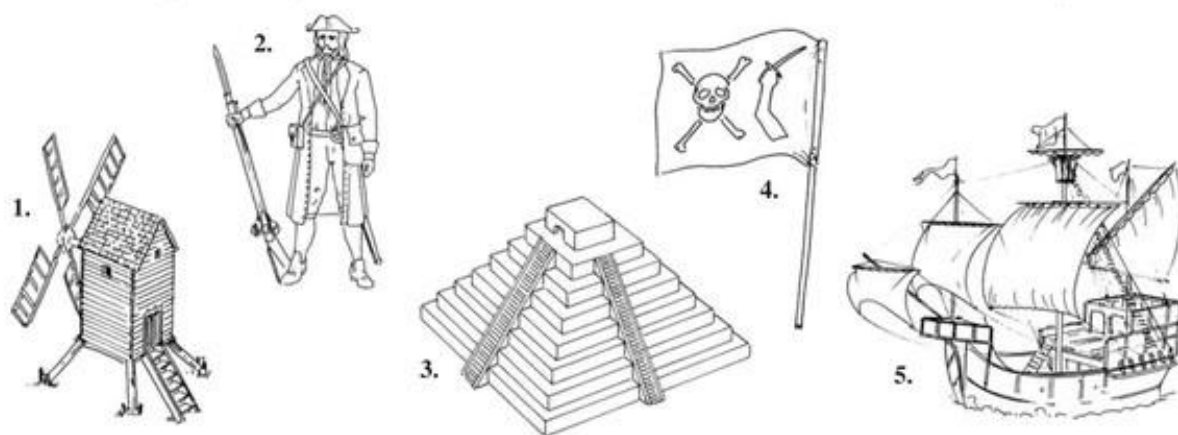
.....
Miért tartották igazságtalannak sokan azt, hogy a pápa a pénzért árusított búcsúcédulákért cserébe azt ígéri: kiszabadítja a bűnösök lelkét a tisztítóútból?

8. Keresd a harmadikat! Két szó közé találj egy olyan harmadikat, amely mindkettővel összetett szót képez!

- a) föld[...]munkás:; d) tisztító[...]fegyver:
- b) Új[...]kereskedelem:; e) bér[...]megosztás:
- c) Nap[...]nő:; f) kereskedő[...]fal:

9. Az alábbi rajzok melyik tanult államhoz köthetők? (Az 5.-hez több válasz is jó!)

1.; 2.; 3.;

4.; 5.

10. Keresd a kakukktojást! A képen elrejtettünk négy olyan dolgot, amelyeket a kora újkori ember még nem ismerhetett. Melyek ezek?

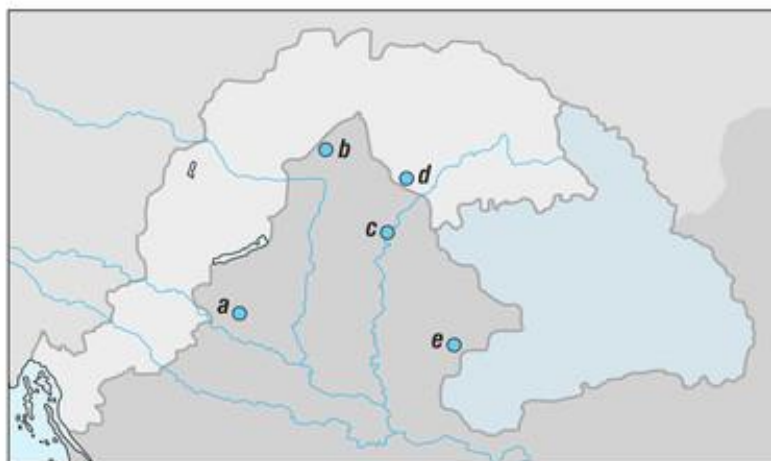
MAGYARORSZÁG AZ ÚJKOR KEZDETÉN

19. A várháborúk kora

1. Írd a felsorolt helynevek elé a térképvázlat megfelelő betűjelét!

- Drégely;
- Temesvár;
- Szolnok;
- Eger;
- Szigetvár

2. Töltsd ki a várháborúk eseményeit összefoglaló táblázat hiányzó részeit!

a vár neve	időpont	a várkapitány neve	eredmény
Kőszeg		Jurisics Miklós	
Drégely	1552		török győzelem
		Losonczy István	
Szolnok		Nyáry Lőrinc	török győzelem
Eger	1552		
Szigetvár			

3. Írj egy levelet, amelyben 16. századi szemtanúként beszámolsz egy magyar vár (Drégely, Temesvár vagy Eger) ostromáról! Gyűjts adatokat a könyvtárban vagy az interneten!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

20. Élet a hódoltság területén

1. Török–magyar „szótár”: kösd össze a meghatározást a megfelelő török szóval!

☒ haradzs •	• Az Oszmán Birodalom egy tartományának vezetője.
pasa •	• Az Oszmán Birodalom uralkodója.
szultán •	• A nem mohamedán parasztok adója.

2. Az oszmán hadsereg melyik katonájára igazak az alábbi állítások? Írd melléjük a megfelelő betűjelet (J – janicsár, Sz – szpáhi)!

☒ a) Lovas katona volt. ☐	d) Zsoldért harcolt. ☐
b) Gyalogosént szolgált. ☐	e) Szolgálatiért birtokot kapott. ☐
c) Családjától elszakítva, katonaiskolában nevelték. ☐	

3. Egészítsd ki a szöveget!

- A törökök által meghódított területekről sokan elmenekültek, elsősorban a és a gazdag A hódoltság területén a lakosság nem működött együtt a mohamedán hódítókkal. Az oszmánok alkalmazkodtak a meglévő adórendszerhez: a magyar jobbágyok ezután török földesuraiknak fizették a, és adták a termésből a A török uralom alatt élő jobbágyok nagy része nemcsak az oszmán földesúrnak és államnak adózott, hanem a korábbi magyar adókat is behajtották tőlük. Ezt nevezzüknak.

4. Küldj titkosírással írt üzenetet a Héttoronyban raboskodó társadnak! A megfejtés módját is írd le!

.....

.....

.....

.....

.....

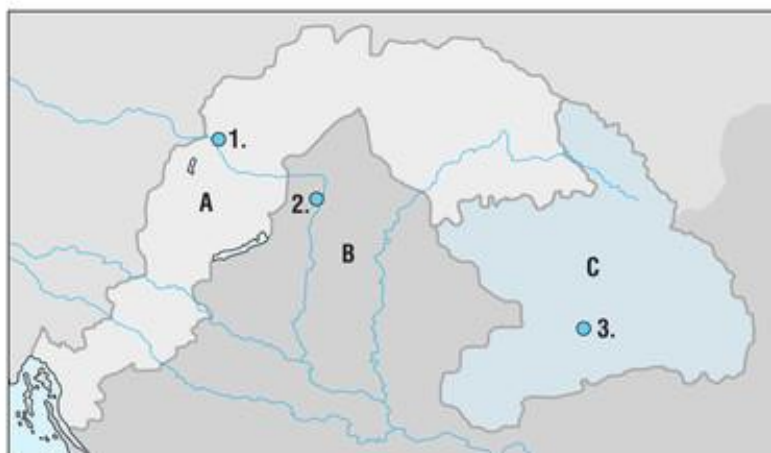
.....

5. Rajzolj le egy török katonát vagy egy magyarországi török épületet!

21. Királyság és fejedelemség

1. Írd a három részre szakadt ország részeihez a térkép-vázlat megfelelő betűjét! Nevezd meg az egyes részek központjait, és írd be az azokat jelölő számokat!

a) török hódoltság

központja:

.....;

b) Királyi Magyarország

központja:

c) Erdélyi Fejedelemség

központja:

2. Karikázd be a következő felsorolásból annak a betűjelét, amivel a magyarok járultak hozzá a végvári rendszer kiépítéséhez és fenntartásához!

a) a várépítéshez szükséges anyagok;

c) a katonák zsoldja;

b) a várépítéshez szükséges fuvar;

d) az államnak fizetett adók

3. Egészítsd ki a szöveget!

Buda eleste után a szultánt engedte át II. János számára. II. János később lemondott a királyi címről, és Erdély lett. Az Erdélyi belügyeit teljesen önállóan intézte. Uralkodóit a rendi választotta meg. Az állam függött a törököktől: évente kellett fizetni, a pedig a szultán erősítette meg.

4. Az alábbiak közül melyek mélyítették el a Habsburg-udvar és a magyar rendek közötti ellentétet? Karikázd be a betűjelüket!

a) az elhúzódó háború okozta károk, az idegen zsoldosok pusztításai;

b) az ártatlan magyar főurak ellen indított felségsértési perek;

c) a Habsburg-kormányzat és az oszmánok között létrejött béke;

d) a rendi kiváltságok sorozatos megsértése;

e) vallási ellentét a katolikus bécsi udvar és a magyar protestánsok között;

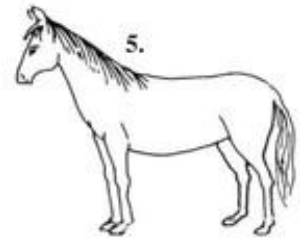
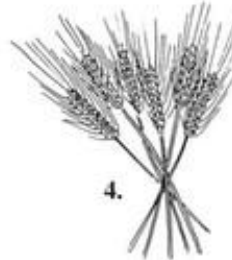
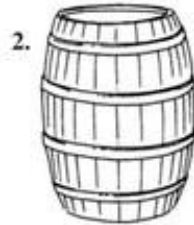
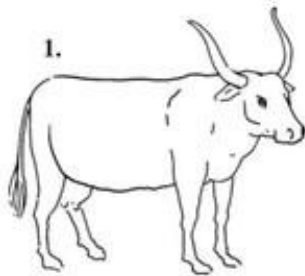
f) Bocskai erdélyi fejedelemmé választása

22. Ami összetartotta a három részre szakadt országot

1. A rajzok a kora újkori Magyarország legfontosabb kereskedelmi árucikkeit ábrázolják!

Írd le a nevüket! Karikázd be azoknak a számát, amelyek kiviteli cikkek is voltak!

1.; 3.; 5.

2.; 4.

Magyarország kivitele vagy behozatala volt-e a nagyobb?

2. Kösd össze a személyneveket a hozzájuk tartozó eseményekkel!

Károli Gáspár •

János Zsigmond •

Pázmány Péter •

• Megalapította a nagyszombati egyetemet.

• Kinyomtatta az első magyar nyelvű Bibliát.

• Uralkodása idején iktatták törvénybe Erdélyben a szabad vallásgyakorlatot.

3. Írd a felsorolt helynevek elé a térképvázlat megfelelő betűjelét! Karikázd be azokat a helyeket, ahol főiskola vagy egyetem működött!

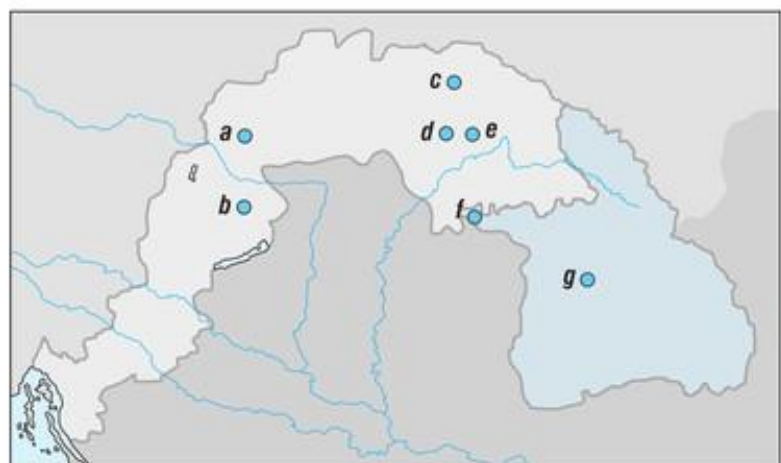

..... Nagyszombat;

..... Vizsoly;

..... Sárospatak;

..... Debrecen

Az egyik helynevet nem kellett bekarikáznod. Ez miről nevezetes?

.....

23. Erdély a 17. században

1. Melyik erdélyi fejedelemhez köthető? Írd be a táblázatba a megállapítások utáni betűjelet!

Bethlen Gábor	II. Rákóczi György

- Erdély aranykorát teremtette meg. (A)
- Uralkodása alatt Erdélyt feldúlták az oszmán hadak. (Ő)
- Uralkodása idején fellendült a külkereskedelem. (Z)
- Megalapította a gyulafehérvári főiskolát. (I)
- Sikeresen bekapcsolódott a harmincéves háborúba. (S)
- Az oszmánokkal hadakozott. (B)
- Reneszánsz stílusú építkezéseket folytatott. (V)
- Lengyel király akart lenni. (R)

Ha helyesen töltötted ki a táblázatot, akkor a fejedelmek neve alatt szereplő összekevert betűkből két erdélyi külkereskedelmi árucikket olvashatsz ki!

1.; 2.

2. Az alábbiakban a 16–17. századi Erdély társadalmának egy-egy képzeletbeli képviselője „szólal” meg. Találd ki, ki melyik társadalmi réteghez tartozik! Írd alájuk azt is, hogy ki milyen nyelven szólal meg, ha az anyanyelvén beszél!

- a) Amíg a jobbágyaink dolgoznak, mi a rendi országgyűlésen tanácskozunk.
- b) Még az Árpád-ház idején kaptuk kiváltságainkat. Elsősorban a városokban élünk.
- c) Délről és keletről vándoroltunk be Erdélybe. Közülünk a legtöbben jobbágyok lettek.
- d) Már évszázadok óta adómentességet élvezünk. Cserébe a határokat védjük.

román jobbágy; magyar nemes; szász polgár; székely katona
;;;

3. Készíts „falutörvényt” az erdők vagy a forrásvizek védelméről! Indoklás is legyen benne! (Ha akarod, utánozhatod a régies nyelvhasználatot!)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

24. Habsburg- és törökellenes küzdelmek

1. Írd a felsorolt helynevek elé a térképvázlat megfelelő betűjelét!

..... Szentgotthárd ;

..... Eszék

Kapcsold a helynevekhez az alábbiakban felsorolt események egyikét!

1. Zrínyi Miklós téli hadjárata során e város mellett égette fel a Dráva-hidat.
2. E helyen a keresztény seregek nagy győzelmet arattak az oszmánok felett.

2. Az alábbi állítások közül melyek igazak a Habsburg uralkodóra a magyar főúri szervezkedés felszámolása után? Karikázd be az állítások utáni betűket!

- A szervezkedésben részt vevőknek megbocsátott. (A)
- Korlátlan királyi hatalmat akart kiépíteni. (N)
- A szervezkedés résztvevői közül többeket kivégeztetett. (O)
- Erőszakosan akarta a magyarokat katolikus hitre téríteni. (Z)
- A magyar országgyűlést rendszeresen összehívta. (M)
- Óriási összegű adókat vetett ki. (O)
- A végvárból elbocsátotta a magyar katonákat. (Y)
- Protestáns prédikátorokat és tanítókat ítéltetett el. (P)
- Az országgyűlés összehívása nélkül, rendeletekkel kormányzott. (S)

A bekarikázott betűkből egy magyar város nevét rakhatod ki.

A város neve:

Melyik fenti esemény köthető e városhoz? Írd ide az utána álló betűt!

3. Egészítsd ki a szöveget!

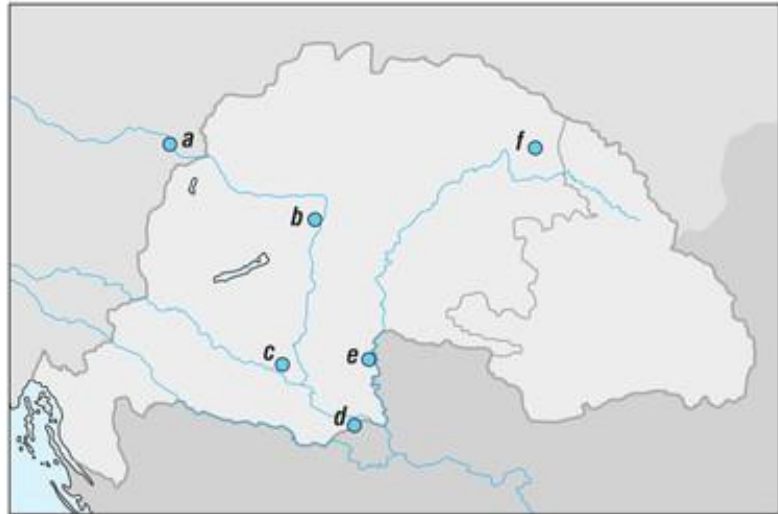

Az elbocsátott végvári katonákból létrejött a bujdosók, vagy másképpen a mozgalma. Élükre Imre állt, aki a hatalom ellen felkelést indított. Létrehozott egy rövid életű ésbarát politikát folytatott.

25. A török kiűzése

1. Írd a felsorolt helynevek elé a térkép vázlat megfelelő betűjelét!

- Bécs;
 Buda;
 Munkács;
 Nagyharsány;
 Zenta;
 Karlóca

Az alábbi városok ma melyik országban találhatók? (Segít a földrajzi atlasz!)

- a) Munkács:; b) Zenta:

Satírozd be azt a magyar területet, amelyet a karlócai béke török kézen hagyott!

2. Keresd a kakukktójt! Húzd alá, majd választásodat indokold is meg!

Habsburg Birodalom; Velence; Lengyel Királyság; Oszmán Birodalom; Oroszország

.....

3. Melyek voltak az oszmán uralom következményei? Karikázd be a betűjelét!

- a) Falvak sokasága pusztult el.
 b) A hódoltság területén a magyarok elfelejtették anyanyelvüket, csak törökül beszéltek.
 c) Az ország népességében csökkent a magyarok aránya.
 d) A lakosság nagy része áttért a mohamedán hitre.

4. A Habsburg-kormányzatnak a török kiűzése idején hozott intézkedéseit soroljuk fel. Kettőt hibásan fogalmaztunk meg. Húzd alá és javítsd ki ezeket!

- a) Az országgyűlésen megszavaztatták a szabad királyválasztás eltörlését.
 b) A visszafoglalt területen azonnal visszaadták a nemesek birtokait.
 c) Az Erdélyi Fejedelemséget továbbra is fenntartották.
 d) A jobbágyokat kötelezték az idegen katonák elszállásolására és ellátására.
 e) A visszakapott birtokokért a magyar nemeseknek fizetniük kellett.

1. javítás:

2. javítás:

26. A Rákóczi-szabadságharc

1. Jelöld az időszalagon a következő eseményeket!

- a) a szatmári béke;
c) a zentai csata;

- b) a Rákóczi-szabadságharc kitörése;
d) Bécs utolsó oszmán ostroma

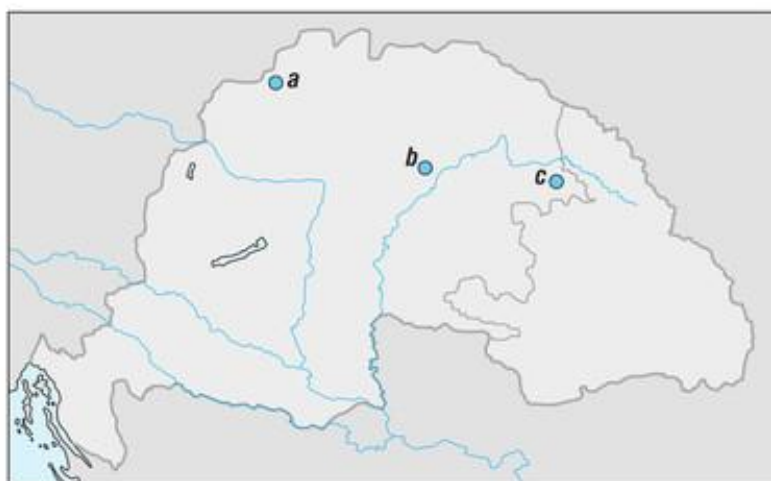
Kr. u. 1500

Kr. u. 1700

2. Írd a felsorolt helynevek elé a térképvázlat megfelelő betűjelét!

- Ónod;
..... Trencsén;
..... Szatmár

3. Egészítsd ki a szöveget!

1703-ban kitört a szabadságharc. Rákóczi felhívására, jobbágyok és bujdosók csatlakoztak a felkelőkhöz. A felkelők kezdetben sikereket értek el, mert a Habsburg-erőket lekötötte a örökösödési háború. Rákóczi hozzájárított az új állam megszervezéséhez. Megválasztottákmé, az ónodi országgyűlésen pedig kimondták a Habsburg-házát. A fejedelem elfogadta az adózást, a vallásgyakorlatot, a hadba vonuló jobbágyokat pedig mentesítette a(z) és adók alól. A kuruc hadsereg elsősorban a hadviselésre volt alkalmas, ezért sorozatos vereségeket szenvedett. A háború miatt az ország, a nemzetközi viszonyok kedvezőtlené váltak, a társadalmi ellentétek kiéleződtek. Ezért került sor a békére, amely lezárta a szabadságharcot.

4. Egy hatodik osztályos tanuló dolgozatából idézünk. Húzd alá, majd javítsd ki a téves megállapításokat! (Négy ilyen találsz.) Négy helyesírási hibát is vétett, azokat is javítsd!

Mohácsnál a törökök vereséget mértek a magyarokra. II. Ulászló is meghalt menekülés közben, ezért új királyt választottak, mindjárt hármat is. Az ország három részre szakadt. A török sorra foglalta el a várakat, de Dobóékkal nem bírt. Míg a török bent volt az országban, nem ált meg az élet: fellendült a kereskedelem. A reformáció is terjedt, ennek a Habsburg-uralkodók is igen örültek. A törököt végül nehéz harcokban sikerült legyőzni, és a vesztfáliai békével felszabadult az ország nagy része. Ám a Habsburg-uralom sem volt jó a magyaroknak, ezért Rákóczy vezetésével felkeltek ellene.

A hibás történelmi adatok, tények javítása:

1.;
2.;
3.;
4.;

A helyesírási hibák javítása:

1.;
2.;
3.;
4.;

5. Keresd a harmadikat! Két szó közé találj egy olyan harmadikat, amely mindkettővel összetett szót képez!

- a) vég[...]
b) vallás[...]
c) szabadság[...]
- d) lovag[...]
e) vallás[...]
f) fej[...]

6. Hogyan kapcsolódnak az alábbi helynevek II. Rákóczi Ferenchez? Nézz utána az interneten vagy a tankönyvi olvasmányban!

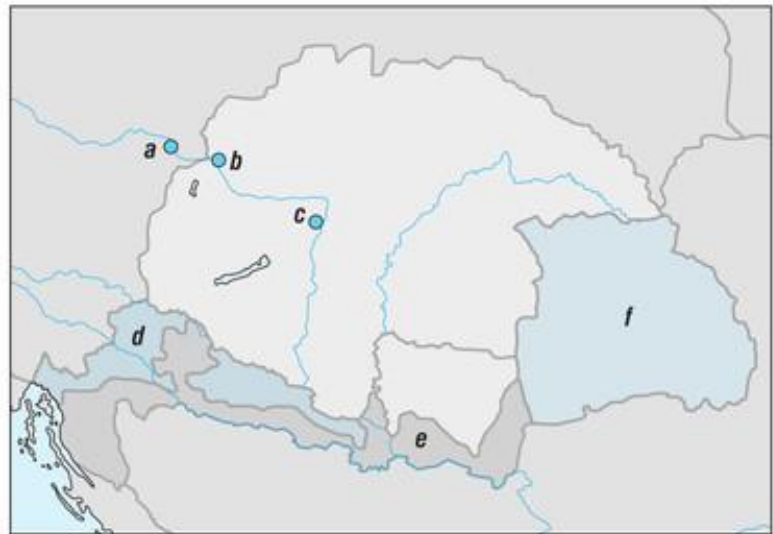

- a) Borsi:
- b) Brezán:
- c) Bécsújhely:
- d) Rodostó:
- e) Kassa:

27. Magyarország a Habsburg Birodalomban

1. Írd a megfelelő betűjelet az alábbi helynevekhez! (Segít a tankönyv térképézlete.)

..... Horvátország;
 Erdély;
 katonai határőrvidék;
 Bécs;
 Pozsony;
 Buda

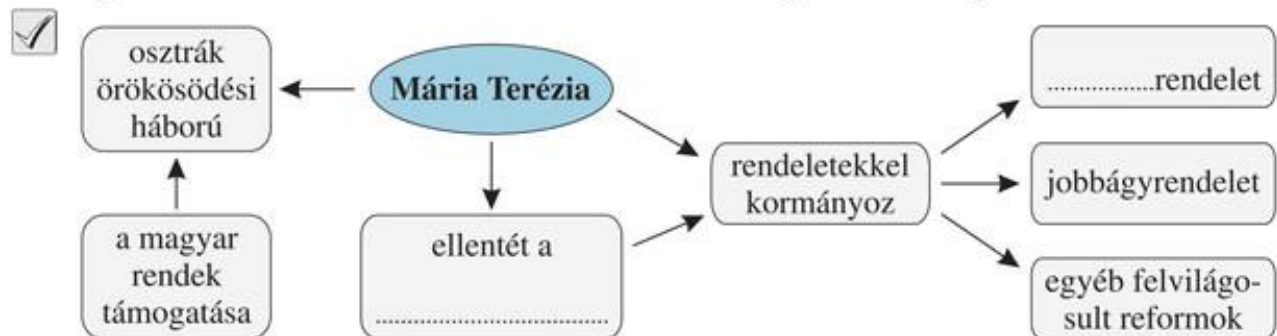
2. Melyik állítás igaz a Pragmatica Sanctióval kapcsolatosan? Karikázd be a betűjelét!

- a) A magyar országgyűlés is elfogadta.
 b) Kimondta, hogy Magyarország uralkodója ezután mindig csak nő lehet.
 c) Szabályozták benne a jobbágyok földesúri terheit.
 d) E rendelkezés értelmében a Habsburg-család nőtagja is örökölhette a magyar trónt.

3. Mária Terézia korában élő kereskedő vagy. A tankönyvi ábra és ismereteid alapján válaszolj arra, hogy a vámrendelet kiadása után megéri-e neked a megnevezett árut a megjelölt helyre vinni, és ott eladni! Igennel vagy nemmel válaszolj (I vagy N)!

..... Élőállatot kivinni Magyarországról az örökös tartományokba.
 Magyarországról bort kiszállítani Lengyelországba.
 Az örökös tartományokból iparcikket behozni, majd Magyarországon eladni.
 Iparcikket eladásra kivinni Magyarországról az örökös tartományokba.

4. Egészítsd ki a Mária Terézia uralkodásáról készült gondolattérképet!

5. Mi volt az oka Mária Terézia jobbágyrendelete kiadásának? Karikázd be a betűjelét!

- a) A földesurakat védeni kellett az államtól.
b) A jobbágyok földesúri terheit szabályozni kellett, hogy tudják fizetni az állami adókat.
c) A rendelet szabályozta a jobbágytelkek nagyságát és az ehhez tartozó terheket.

6. Az alábbiak közül melyek voltak Mária Teréziának azon – a felvilágosodás szellemében hozott – intézkedései, amelyekkel alattvalói helyzetén akart javítani? Karikázd be a betűjelüket!

- a) az alsó szintű oktatás kötelezővé tétele;
b) diplomás orvosok és szakképzett szülésznők alkalmazásának kötelezővé tétele;
c) vámrendelet

7. Kösd össze II. József felsorolt rendeleteit a megfelelő tartalommal! (Egy tartalomnak nem lesz párja!)

☒	türelmi rendelet •	• az államnyelv a német
	jobbágyrendelet •	• a vallásszabadság növelése
	nyelvrendelet •	• szabad költözködés joga
		• a szerzetesrendek feloszlatása

8. Egy 7. osztályos tanuló dolgozatából idézünk, amelyet a 18. századi Magyarországról írt. Húzd alá a téves megállapításokat, majd javítsd ki őket! (Összesen négy ilyen találsz.) Öt helyesírási hibát is elrejtettünk, ezeket is keresd meg, és javítsd ki!

A 18. században Magyarország a Habsburg Birodalom része volt, annak örökös tartománya lett. A Pragmatica Sanctio következtében Mária Terézia került a trónra, aki rendeletekkel kormányzott. Vámrendeletével elősegítette a magyar ipar fejlődését. A fia, II. József követte anyja példáját, ő is rendeleteket adott ki. Mindketten foglalkoztak a jobbágyok helyzetével. Türelmi rendeletével II. József a protestánsokat és a görögkeletieket türelemre intette. Nyelvrendeletében a magyar helyett a németet tette államnyelvé. A „kalapos király” uralkodása végén a türelmi és jobbágyrendelet kivételével minden intézkedését visszavonta.

1.;

2.;

3.;

4.;

A helyesírási hibák javítása: 1.; 2.;

3.; 4.; 5.

28. Magyarország társadalma és gazdasága a 18. században

1. Az alábbiakban a 18. századi magyarországi társadalom egy-egy képzeletbeli képviselője szólal meg. Azonosítsd őket a felsoroltak segítségével! Írd elédjük a megfelelő sorszámot!

1. zsellér; 3. román jobbágy; 5. városi polgár; 7. arisztokrata;
2. szlovák jobbágy; 4. német jobbágy; 6. köznemes; 8. szerb határőr

..... Gazdag nagybirtokos vagyok, a vármegye főispánja.

..... Az anyanyelvem német. A település, ahol élek, városi ranggal rendelkezik.

..... Kisebb földbirtokkal rendelkezem. Legfőbb kiváltságom az adómentesség.

..... Német anyanyelvű vagyok. Amikor Magyarországra érkeztem, itt házat, a földműveléshez szükséges felszerelést és adókedvezményt kaptam.

..... A Havasalföldről jöttem Erdélybe, mert itt elviselhetőbbek a jobbágyterhek.

..... Az ország déli részére költöztem be. A katonai szolgálatért adómentességet kaptam.

..... A Felvidékről települtem az elnéptelenedett Alföldre a jobb élet reményében. Anyanyelvem nem magyar.

..... A jobbágyság legszegényebb rétegéhez tartozom.

2. Kinek tartozott az alábbi szolgáltatásokkal a jobbágy? Írd a mögöttük lévő betűt a megfelelő helyre! A sorszámozás szerint haladj! Ha jól dolgoztál, a betűket visszafelé összeolvasva egy értelmes szót kapsz.

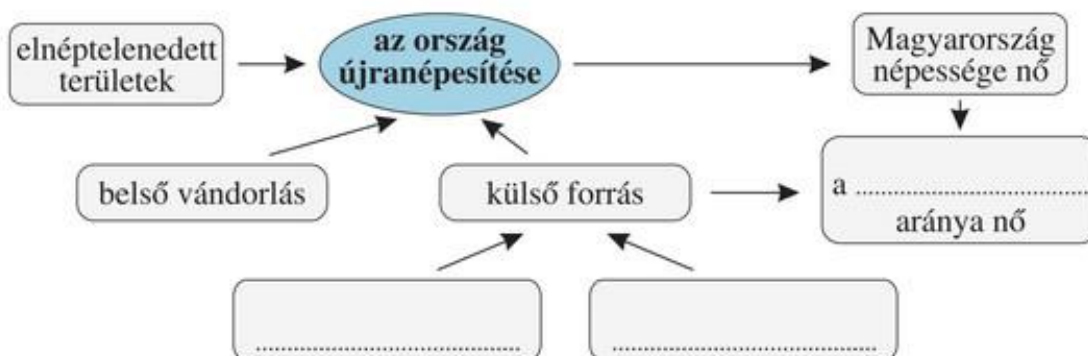

1. kilenced (K); 3. hadiadó (L); 5. robot (D); 7. földbér (I);
2. tized (V); 4. ajándék (É); 6. beszállásolás (E); 8. fuvar (F)

földesúr: ; egyház: ; állam:

A megfejtés:

3. Egészítsd ki a gondolattérképet!

Összefoglalás

1. Jelöld az időszalagon a következő eseményeket!

a) a szatmári béke; b) Magyarország három részre szakadása; c) a karlócai béke; d) Szigetvár török ostroma; e) Mária Terézia uralkodásának kezdete;	f) a Bocskai-felkelést lezáró bécsi béke; g) Buda visszafoglalása; h) Eger várának diadala; i) a Rákóczi-szabadságharc kezdete

Kr. u. 1500

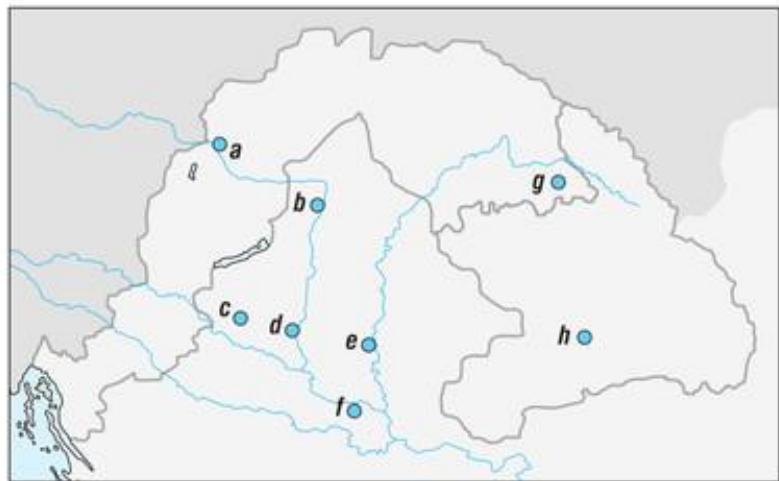
Kr. u. 1700

2. Melyik esemény történt előbb? Húzd alá!

- a) az eszéki híd felégetése vagy a szentgotthárdi csata;
- b) a szatmári béke vagy az ónodi országgyűlés
- c) Mária Terézia halála vagy az észak-amerikai Függetlenségi nyilatkozat kiadása;
- d) a bostoni teadélután vagy a Pragmatica Sanctio elfogadás

3. Jelöld a térképvázlaton különböző színekkel a Királyi Magyarországot, a hódoltság és az Erdélyi Fejedelemség területét! A név előtti négyzetet is színezd ki ugyanazzal a színnel!

- Királyi Magyarország;
- török hódoltság;
- Erdélyi Fejedelemség

Írd a felsorolt helynevek elé a térképvázlat megfelelő betűjelét!

Mohács;	Buda;	Pozsony;	Szigetvár;
Gyulafehérvár;	Zenta;	Karlóca;	Szatmár

4. Kik voltak kortársak az alábbi történelmi személyek közül? Állítsd párba őket!

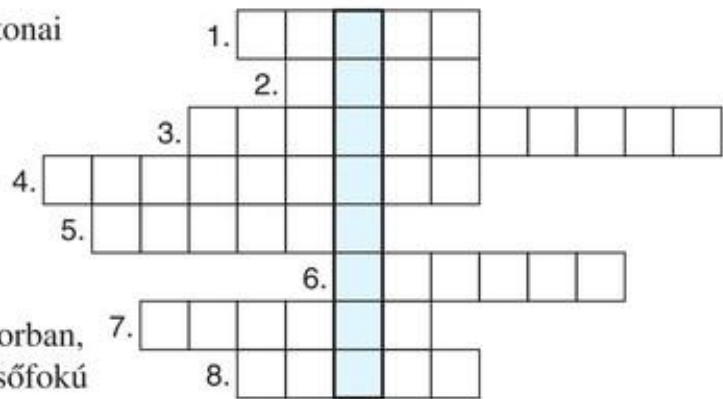
- a) II. Rákóczi Ferenc; b) Zrínyi Miklós, a költő; c) Szapolyai János; d) I. (Nagy) Péter; e) V. Károly; f) Mária Terézia; g) Washington; h) Cromwell

1. pár: ; 2. pár: ; 3. pár: ; 4. pár:

5. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. Fegyveres marhahajcsár, aki katonai szolgálatot is vállalt.
2. Az Oszmán Birodalom egyes tartományainak vezetője.
3. Az 1707-es ónodi országgyűlésen a Habsburg-házra kimondott határozat.
4. Olyan bentlakásos iskola az újkorban, ahol alapfokú, középfokú és felsőfokú oktatás is folyt.
5. A Habsburg császár pártján álló katona vagy magyar nemes a 17. és 18. század fordulóján.
6. Török lovas katona, aki a katonai szolgálatért birtokot kapott.
7. Az oszmán terjeszkedés megakadályozására a határvidéken létrehozott erődítmény.
8. A Habsburg-hatalom ellen harcoló magyarországi fegyveresek elnevezése az 1670-es évektől.

A függőlegesen kiolvasható szó:

Kik voltak ők?

6. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások után olvasható betűjelet! A bekarikázott betűkből a Rákóczi-szabadságharc egyik jeles személyiségének nevét rakhatod ki.

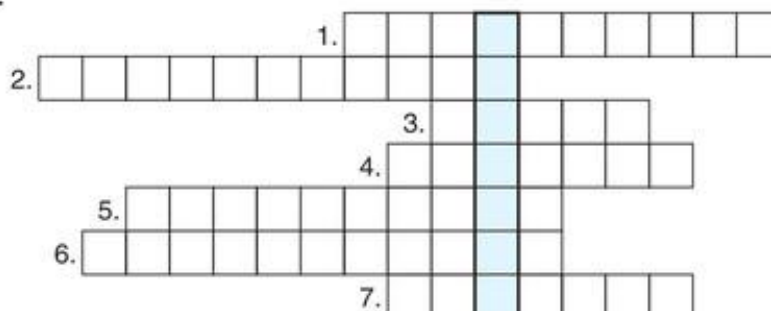
- A Pragmatica Sanctio értelmében a Habsburgok nőágon is örökölhették a trónt. (N)
- Drégely ostromakor Szondi György hősi halált halt. (Á)
- A haradzs nevű adót a magyar jobbágyok fizették török földesuraiknak. (P)
- A végvári rendszer kiépítésénél alkalmazkodtak a természeti környezethez. (Y)
- II. József türelmi rendeletével a protestánsoknak is kedvezett. (T)
- Erdélyben már János Zsigmond uralkodása idején törvénybe iktatták a szabad vallásgyakorlatot. (T)
- Erdély első fejedelme Habsburg Ferdinánd volt. (R)
- A 16. században Magyarország húskivitelben az első helyen állt a világon. (O)
- Bocskai Istvánt erdélyi fejedelemmé is megválasztották. (B)
- Bethlen Gábor Gyulafehérváron főiskolát alapított. (K)
- Zrínyi Miklós, Szigetvár védője irodalmi alkotásai miatt is jelentős. (J)
- A török kiűzése után az elnéptelenedett területeket be kellett népesíteni. (A)
- Mária Terézia úrbéri rendelete szabályozta a nemesek által fizetett adót. (B)
- A 18. század végére az ország lakosságának többségét a nemzetiségiek alkották. (V)

A név:

7. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

1. Egy országban belül kisebbségben élő, nem a többség nyelvét beszélő népcsoport.
2. Az emberek beköltözése egy országba letelepedés céljából.

3. ... vándorlás: egy országban belül más helyre való költözés.
4. II. Józsefet mevezték így: ... király.
5. Egy adott országban a törvényhozásban, a bírászkodásban, a közigazgatásban és az oktatásban kötelezően használt egyetlen nyelv.
6. Emberek szervezett beköltöztetése valamely országba.
7. ... rendelet: II. József azon rendelkezése, amellyel az állam által hivatalosan támogatott kívül más vallások gyakorlását is szabadabbá tette.

A függőlegesen kiolvasható szó:

Kik voltak ők?

8. Magyarország kivitelének megoszlása a 18. század közepén (vámkimutatások alapján).

árucikk	%	árucikk	%	árucikk	%
szarvasmarha	43,6	viasz	3,3	juh	2,5
bor	12,5	sertés	3,0	nyersbőr	2,2
őszi gabona	7,3	tavaszi gabona	2,9	hamuzsír	1,9
gyapjú	5,7	dohány	2,7	egyéb	12,4

Hány százalékot tett ki a kivitelből a gabona:; illetve az élőállat:?

9. Egy 18. századi magyar levélből idézünk. Elolvasása után válaszolj a kérdésekre!

„...nemcsak a magam javára, de a közjó érdekében is... minden erővel azon fáradozom, hogy svábokkal, akik... betévf falatjukat más vidéken, különösen ebben az erősen elnéptelenedett hazában keresni kénytelenek, az üres helységeket népessé tegyem, és így az említett lakossághiányt legalább részben kiegyenlítsem, egyúttal pedig a közterhek és kötelezettségek ellátásáról gondoskodom, és ami a legfőbb dolog: a katolikus vallás is gyarapodhassék.”

Milyen problémát kíván megoldani a levélíró?

Hogyan nevezzük ezt a módszert?

Milyen vallásúak a svábok?

10. Az alábbi forrásrészlet II. Rákóczi Ferenc emlékiratából való. Miután elolvastad, válaszolj a kérdésekre!

„[A Habsburgok] a magyar népet túrhetetlen követelésekkel és adónövelésekkel nyomorgatták. Elrendelték, hogy a vármegyék állítsanak tizenkétezer embert, akiket majd Olaszországba és a császárságba küldenek. Az ország bővelkedik sóban, mégis a rá kivetett vámok következtében annyira megnövekedett a só ára, hogy a szegény nép kénytelen volt kenyerét só nélkül enni. E sok szenvedéshez járult még a hivatalokban és az adó kivetésénél elkövetett rengeteg visszaélés és mindenfajta csalás; az őrségeket annyira megsokszorozták, s ezek oly mértékben kegyetlenkedtek, hogy azok, akik a közrendeleteket megsértették, a büntetéstől és fenyítéstől való félelmükben és elvesztve minden reményüket a kegyelemre, kénytelenek voltak elrejtőzni az erdőkben és hegyekben. Munkácsi hercegségem jobbágysai is ezek között voltak. Ez év kora tavaszán először elküldtek hozzám Lengyelországba egy Bige László nevű embert egy orosz pappal, megtudakolni, vajon élek-e még. A határon bolyongtak, s amikor végül bizonytalan hírekből meghallották, hogy Breznanban él néhány magyar, arrafelé vették útjokat és ott hosszú keresés után megtaláltak engem. Előadták nekem a nép végső nyomorát, a kétségbeesést, mely arra sürgeti őket, hogy fegyvert fogjanak, ha állapotukat megszanom és bármiféle segítséget ígérek nekik. Hogy csak kisszámú császári csapat tartózkodik az országban a helyőrségek kivételével; hogy a Montecuccoli-ezred már meg is kapta a parancsot az indulásra és útban van Olaszország felé, s ezért ha akármilyen kis segítséget nyújtanának nekik, könnyű lenne fegyverfogásra bírni a lakosságot; hogy a nemesség kétségkívül csatlakozna a vármegyék állította csapatokhoz, amelyek ez idő szerint szétszóródtak az egész országban, mert erőszakkal besorozták őket, és el kellett hagyniok hazájukat és tűzhegyeiket; hogy mind ennek következtében siettetni kell a segély reményét, mert különben azok, akik alkalmasak a fegyverfogásra, kénytelenek lennének elhagyni az országot.”

Sorolj fel a szöveg alapján legalább három okot, ami miatt Magyarországon elégedetlenség alakult ki a Habsburg császári hatalommal szemben!

- a);
- b);
- c)

Melyik országban tartózkodott ekkor II. Rákóczi Ferenc?

Mivel érveltek a II. Rákóczi Ferencet felkereső küldöttség tagjai amellet, hogy éppen akkor érdemes kirobbantani a fegyveres felkelést? Legalább három érvet fogalmazz meg!

- a);
- b);
- c)

11. Kapcsold a felsorolt személyeket a történelmi eseményekhez!

Dobó István •	• a harmincéves háború
Zrínyi Miklós •	• az ónodi országgyűlés
Bocskai István •	• a nagyszombati egyetem alapítása
Bethlen Gábor •	• Eger várának védelme
Pázmány Péter •	• a vizsolyi Biblia kiadása
Mária Terézia •	• Szigetvár ostroma
II. Rákóczi Ferenc •	• a kuruc mozgalom kibontakozása
II. József •	• a bécsi béke
Thököly Imre •	• a német nyelv államnyelvvé tétele
Károli Gáspár •	• az Erdélyi Fejedelemség megalakulása
János Zsigmond •	• a vámrendelet kiadása

12. Keresd a kakukktojást! A képen elrejtettünk öt olyan dolgot, amelyet kora újkori elődeink még nem ismerhettek. Melyek ezek?

A POLGÁRI ÁTALAKULÁS KORA

29. A nagy francia forradalom

1. Jelöld az időszalagon a következő eseményeket!

- a) a nagy francia forradalom kezdete; c) Mária Terézia halála
b) az észak-amerikai Függetlenségi nyilatkozat elfogadása;

1750

1800

2. Rakd időrendi sorrendbe a nagy francia forradalom eseményeit!

- a jakobinus diktatúra; a király kivégzése;
 a rendi gyűlés összehívása; az alkotmányos királyság létrejötte;
 Bonaparte hatalomra jutása; a köztársaság kikiáltása
 az Emberi és polgári jogok nyilatkozatának elfogadása;

3. Nevezd meg Franciaország államformáját az alábbi időpontokban!

- 1788:; 1793:;
1791:; 1805:

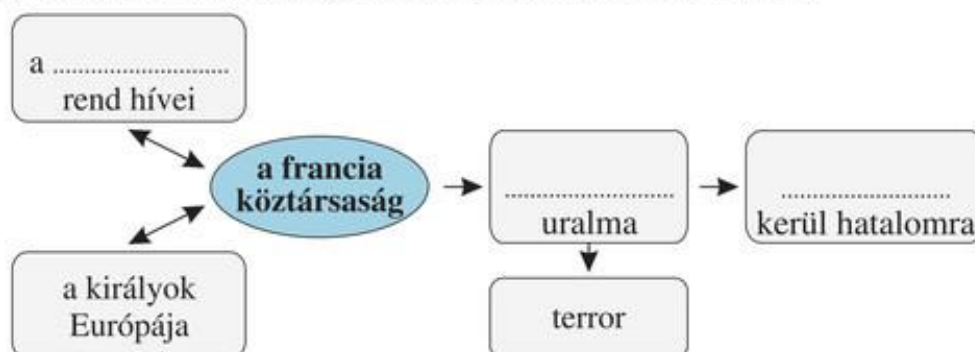
4. Három olyan történelmi személy nevének betűit kevertük össze, akik jelentős szerepet játszottak a nagy francia forradalomban! Kik voltak ők?

RBXOOVBNIEA.SPLPAAIRJETORESRE

1.; 3.
2.;

5. Egészítsd ki a köztársaság koráról készült gondolattérképet!

30. Napóleon, Európa ura

1. Írd a felsorolt helynevek elé a térkép-vázlat megfelelő betűjelét!

..... Austerlitz; Lipcse;
 Borogyino; Elba;
 Waterloo; Korzika

2. Húzd alá a téves megállapításokat (összesen ötöt) az alábbi dolgozatban, majd javítsd ki őket! A helyesírási hibákat is javítsd!

1789-ben XIV. Lajos kénytelen volt összehívni a rendi gyűlést, mert a kincstár kongott az ürességtől. Ezt rosszul tette, ugyanis kitört a forradalom, lerombolták a Bastille-t. Elfogadták a Függetlenségi nyilatkozatot, a végén még a király fejét is leütötték. A fiatal királyságnak azonban számos problémával kellett megküzdenie: éhínség dúlt, illetve a külső támadások miatt katonai összeomlás fenyegetett. A hatalmat ekkor a jakobinusok ragadták magukhoz. Ők onnan kapták neviüket, hogy gyűléseiket a Szent Pál-kolostorban tartották. A jakobinusok diktatúrájuk során sokakat lefelyeztek. Bár sikereket értek el, később őket is a vérpadra külték. A forradalom vívmányait Napóleon mentette meg, aki 1799-ben átvette a hatalmat, majd királlyá koronázta saját magát.

1.;
2.;
3.;
4.;
5.;

A helyesírási hibák javítása: 1.; 2.;

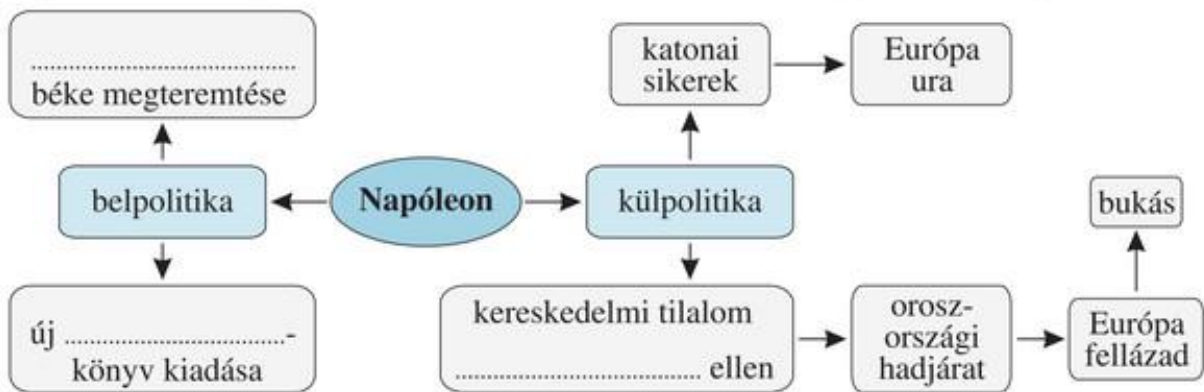
3.; 4.; 5.

3. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások előtti betűjelet!

- a) Napóleon egyik legmaradandóbb tette az új törvénykönyv kiadása volt.
 b) Napóleon a császárság idején szembefordult a nemességgel és a papsággal.
 c) A francia császár rendelete megtiltotta a kereskedést az angolokkal.
 d) A francia flotta legyőzte az angolokat.
 e) A waterlooi csatában Napóleon nagy győzelmet aratott.

4. Egészítsd ki a Napóleon uralkodásának időszakáról készült gondolatterképet!

31. Az ipari forradalom

1. Töltsd ki az alábbi táblázatot a hiányzó szövegekkel!

	céh	manufaktúra	gyár
verseny	nincs	van
munkaerő	a mester és segédei	bérmunkások
munkamegosztás	van
a munkavégzés módja	kézi szerszámokkal dolgoznak	kézi szerszámokkal dolgoznakkel dolgoznak
a termelés célja	a mesternek és a családjának a megélhetése	haszon

2. Az alábbi táblázatban a szállítási költségek változását ábráztuk (az 1820. évhez viszonyítva).

év	1820	1840	1860
százalék	100%	74%	47%

Mi okozhatta a költségek csökkenését?

.....

3. A pénz több különböző szerepben jelenik meg a kapitalista gazdaságban. Kösd össze az egyes formáit a megfelelő meghatározással!

tőke •	• az elvégzett munkáért kifizetett pénz
munkabér •	• a bevételből a költségek levonásával kapott összeg
haszon •	• a vállalkozók által befektetett pénzösszeg

32. Az ipari forradalom társadalmi következményei

1. A táblázat néhány város lakosságának alakulását mutatja be a 19. században. Válaszolj az alábbi kérdésekre!

Melyik volt (a táblázatban lévők közül) a négy legnépesebb város 1800-ban;

1.;
2.;
3.;
4.;

1850-ben;

1.;
2.;
3.;
4.;

város	népesség (ezer fő)		
	1800	1850	1890
London	959	2362	4212
Párizs	547	1053	2449
Szentpétervár	270	490	1003
Bécs	232	431	1342
Berlin	173	378	1579
Philadelphia	81	409	1047
New York	63	661	2741

illetve 1890-ben?

1.;
2.;
3.;
4.;

Melyik városnál volt a legnagyobb arányú a növekedés 1850–1890 között?

2. Melyik esemény történt előbb? Húzd alá!

- a) a gőzgép tökéletesítése
- b) a nagy francia forradalom kezdete
- c) a francia köztársaság kikiáltása
- d) az Emberi és polgári jogok nyilatkozata
- e) Napóleon oroszországi hadjárata

- 1) az első vasútvonal átadása;
- 2) a Nagy Enciklopédia megjelenése;
- 3) a francia császárság létrejötte;
- 4) a francia alkotmány elfogadása;
- 5) a lipcsei „népek csatája”

3. Egészítsd ki az ipari forradalom következményeiről készült gondolatterképet!

Összefoglalás

1. Jelöld időszalagon az alábbi események évszámát!

a) Napóleon végső bukása;	c) a népek tavasza;
b) a nagy francia forradalom kezdete;	d) Napóleon császárrá koronázása

1750

1850

2. Írd az alábbi helynevek elé a térkép-vázlat megfelelő betűjelét!

Párizs;	Waterloo;
Bécs;	Borogyino

3. Karikázd be az igaz állítások utáni betűt! Ha fordított sorrendben összeolvasod őket, egy nevet kapsz.

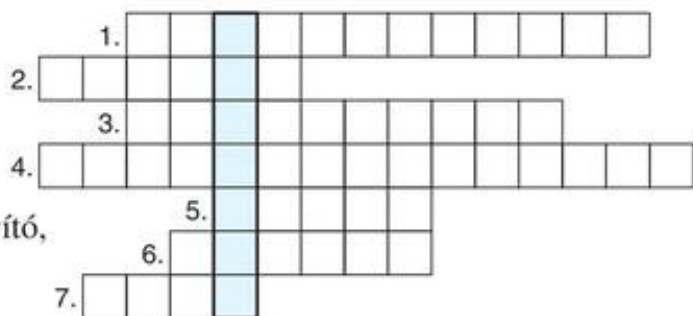
- Az ipari forradalom idején egyre többen éltek városokban. (N)
- Napóleon császárrá koronázta saját magát. (O)
- Napóleon vereséget szenvedett Oroszországban. (S)
- XVI. Lajos támogatta az európai uralkodók Franciaország elleni támadását. (N)
- Az első gépek a textiliparban jelentek meg. (E)
- XIV. Lajost kivégezték a forradalom idején. (T)
- A jakobinusok terrort vezettek be. (H)
- Bonaparte leverte egy királpárti lázadást Párizsban. (P)
- Az ipari forradalom következtében a városlakók száma megnőtt. (E)
- A Szent Szövetséget a forradalmi megmozdulások leverésére hozták létre. (T)
- A vasút elterjedése fontos volt, mert nagy tömegű árut tudott drágán szállítani. (B)
- Az ipari forradalom idején ugrásszerűen nőtt a népesség. (S)

A megoldás:

4. Fejtsd meg a keresztrejtvényeket!

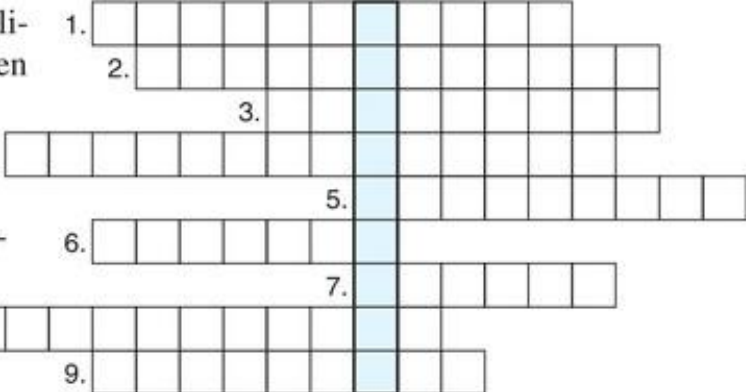

1. A szabadság eszméje.
2. Rémuralom, azaz erőszakos, kíméletlen módszerek alkalmazása.
3. Egy gazdasági vállalkozást irányító, a termelőeszközöket birtokló személy.

4. Gazdasági modernizáció, amelynek során megjelentek a gépekkel dolgozó gyárak.
5. Vágánnyal ellátott pálya, amelyen vonatok közlekednek.
6. A gazdasági tevékenység nyeresége, másképpen a profit.
7. Gépeket alkalmazó, nagy tömegű árut előállító üzem.

A megfejtés:

1. A minden ember számára politikai téren és az egyéni életben biztosítandó alapvető szabadságjogok összessége. 2. A termelőeszközök magántulajdonán alapuló társadalmi, gazdasági rendszer. 3. Egy társadalom életét meghatározó alaptörvény. 4. 18. századi filozófiai mozgalom, amely az ész és az értelem fontosságát hangsúlyozva a polgárság új gondolkodásmódját tükrözte. 5. Olyan fizikai munkát végző személy, aki a ledolgozott órákért fizetséget kap. 6. ... ágak. A törvényhozás, a végrehajtó hatalom és a bíraskodás alkotja. 7. Történelmileg kialakult nagyobb emberi közösség, amelyet egy adott területen élve a közös nyelv és a hagyományok tartanak össze. 8. A nemzeti összetartozás eszméje. 9. Az az elv, amely szerint a hatalom a népé, nem a királyoké.	

A megfejtés:

5. Az alábbi táblázat az egyes földrészek lakosságának alakulását mutatja be 1750 és 1850 között (millió fő, becsült adatok). Ez alapján válaszolj a kérdésekre!

év	Európa	É-Amerika	D-Amerika	Afrika	Ázsia	Óceánia
1750	144	1	11	95	475	2
1800	192	6	19	90	597	2
1850	274	26	33	95	741	2

Mely földrészekeken nőtt folyamatosan a lakosság?

Melyik kontinens lélekszáma csökkent 1750 és 1800 között?

Mit gondolsz, mi lehetett ennek az oka?

Melyik földrész lakossága nőtt a legnagyobb ütemben?
(Gondolj arra, hogy hány-szorosára nőtt a népesség!)

6. Az alábbi forrás elolvasása után válaszolj a kérdésekre!

„[...] jelenleg az Egyesült Királyságban [Nagy-Britannia] mintegy 1500 különböző teljesítményű gőzgép működik: mégpedig az egy, két vagy több lóerőtől egészen a 600 lóerőig, mint amilyen a Cornwallisban található gép. Ha egy ló erejét az emberéhez viszonyítva 5,5 : 1 arányúra becsüljük, és kiszámítjuk, hogy a nap mind a 24 óráján át működik, míg a lovak csak 8, az emberek csak 10 órát képesek dolgozni naponta, kiderül, hogy ez a gőzgép naponta 1800 ló és 9000 ember munkáját végzi el. Ha feltételezzük továbbá, hogy az 1500 gőzgép mindegyikének ereje átlagosan 40 ló erejének felel meg, és hogy napi 24 órán át dolgozik valamennyi, akkor az összes gőzgép munkája 180 000 ló és kb. 1 millió ember munkájával lesz egyenlő. Franciaországban ezen adatok szerint még csak 300 gőzgép van mindössze.”

Hány gőzgép működött ekkor Nagy-Britanniában?

Hány gőzgép volt Franciaországban?

Hány ember munkáját végezte el a Cornwallisban található gőzgép?

7. Keresd a kakukktojást! A képen elrejtettünk hét oda nem illő dolgot. Melyek ezek?

REFORMKOR, FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC

34. A reformkor

1. A felsoroltak közül melyek voltak a polgári átalakulás alapkérdései? Karikázd be a betűjelüket!

- a) a nemesi adómentesség megszüntetése; e) a céhrendszer kialakítása;
 b) a jobbágyok helyzetének javítása; f) a sajtószabadság megteremtése;
 c) az ősiség törvényének bevezetése; g) a gazdaság fejlesztése;
 d) az unió: egyesülés Horvátországgal; h) az unió: egyesülés Erdéllyel

2. Tanulmányozd a tankönyv 146. oldalán található ábrát a rendi országgyűlésről, majd válaszolj a következő kérdésekre!

Kik voltak a felsőtábla tagjai?

Kik voltak az alsótábla tagjai?

Hol ülésezett az országgyűlés?

Ki volt az elnöke?

Ki oszlathatta fel?

3. A reformkori országgyűlések négy vezéralakjának vezetéknevét rejti a következő betűrejtvény. Keresd meg, majd írd le őket a keresztnévvel kiegészítve!

1.

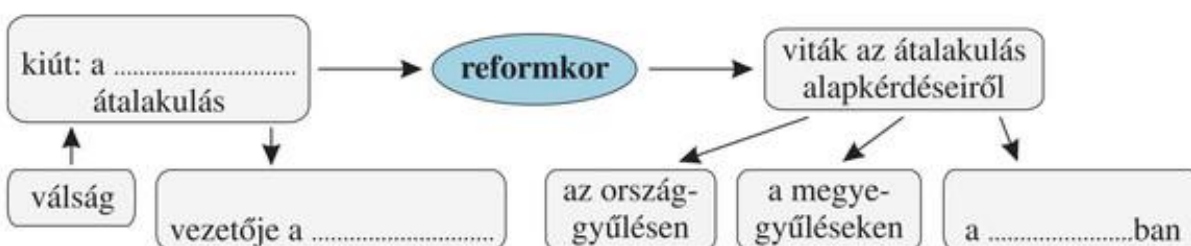
2.

3.

4.

E	Y	D	E	Á	K
S	C	L	Ö	K	I
É	C	H	E	N	Y
Z	S	I	Y	N	É
W	E	S	S	E	L

4. Egészítsd ki a gondolatterképet!

5. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások előtti betűjelet!

- a) A gazdaság fejlődését akadályozta a közlekedés elmaradottsága.
- b) A 19. század közepére Magyarország Európa legnagyobb dohánytermelőjévé vált.
- c) A fejlődő élelmiszeripar külföldi alapanyagot dolgozott fel.
- d) 1846-ban megnyílt az első magyarországi vasútvonal Pest és Szolnok között.

6. Vizsgáld meg az alábbi táblázatokat, és válaszolj a kérdésekre!

a tenyésztett juhok száma	
év	darab
1798	2,5 millió
1809	8,0 millió
1842	17,0 millió

a gyapjú ára a bécsi piacon	
év	egy mázsa
1830	24 forint
1840	52 forint

a magyar kivitel fontosabb cikkei (1819–1828)	
árucikk	%
gyapjú	41,2
élőállat	14,9
gabona	12,4
italok	11,8
dohány	4,2

Hányszorosára nőtt a vizsgált időszakban a juhok száma?

.....

Mi volt a legfőbb kiviteli cikkünk az 1820-as években?

.....

Hogyan alakult a gyapjú ára a bécsi piacon?

.....

Összegezd mondatokba foglalva, hogy miért lendült fel a juhtenyésztés Magyarországon!

.....

.....

.....

7. Egészítsd ki a gondolattérképet!

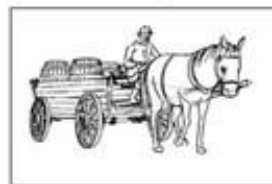
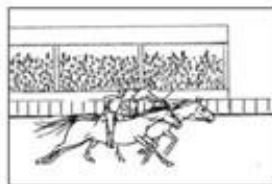
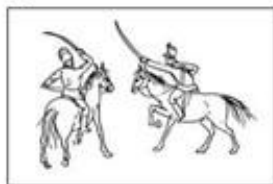
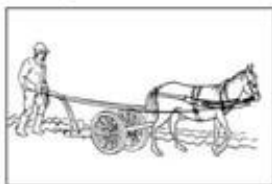
35. Széchenyi István, a reformok első megfogalmazója

1. A felsoroltak közül kettő nem Széchenyi István gróf nevéhez fűződik. Keresd meg, melyek ezek, és karikázd be a betűjelüket!

a) a Lánchíd építése;	f) a folyamszabályozások terve;
b) a Nemzeti Múzeum megalapítása;	g) az óbudai hajógyár létrehozása;
c) a gőzhajózás megindítása;	h) a lóversenyzés meghonosítása;
d) kaszinók alapítása;	i) a Georgikon megalapítása
e) a Magyar Tudományos Akadémia létrehozása;	

2. A rajzokon láthatod, hogy mire használták a lovakat a reformkorban. Nevezd meg ezeket!

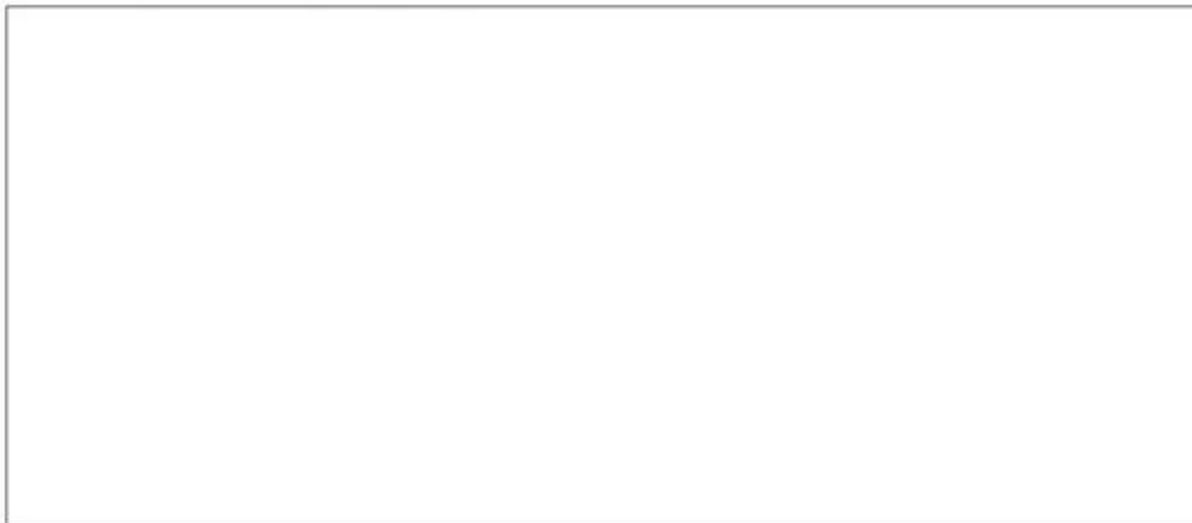
.....

.....

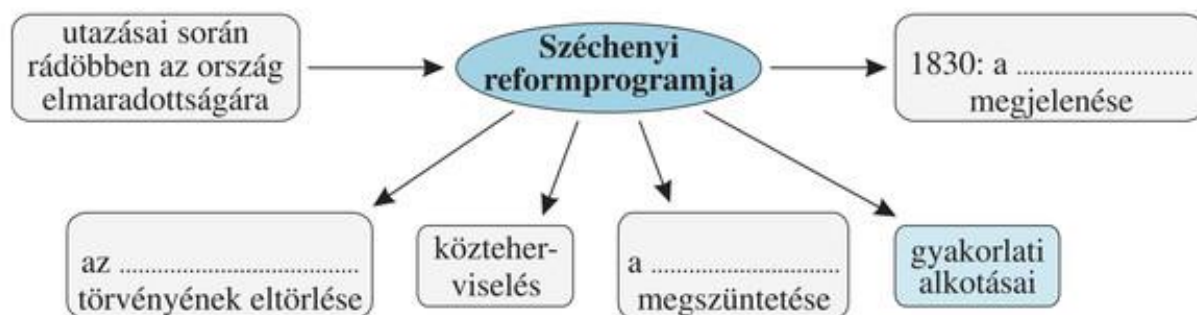
.....

.....

3. Készíts rajzot Széchenyi egyik gyakorlati alkotásáról!

4. Egészítsd ki a Széchenyi reformelképzeléseiről készült gondolatterképet!

36. Kossuth Lajos, a nemes pályatárs

1. Pótold a szöveg hiányzó részeit!

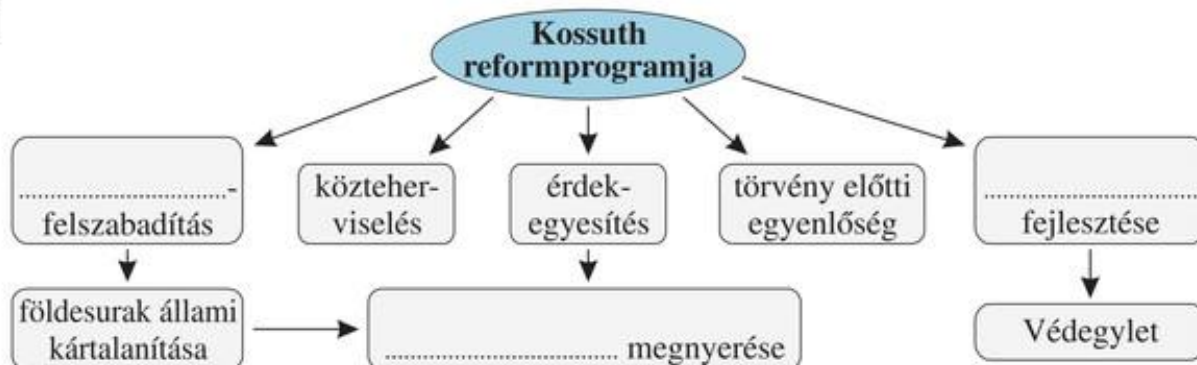
Kossuth Lajos 1802-ben született a Zemplén megyeion. Elszegényedetti családból származott. diplomát szerzett, ügyvédként dolgozott. Bekapcsolódott a vármegye közéletébe, majd hamarosan tudósításokat írt az később pedig a vármegyei közletről. Ezek voltak az Országgyűlési, illetve a Tudósítások. Ez utóbbit azonban a bécsi udvar , és Kossuthot zárták.

2. A következő táblázat Kossuth és Széchenyi reformelképzeléseinek összehasonlítását tartalmazza. Töltsd ki a hiányzó részeit!

	Széchenyi István	Kossuth Lajos
programjának kifejtése és más művek Hírlap
a jobbágykérdés	a eltörlése	jobbágyfelszabadítás
a nemesek adózása	közteherviselés
a reformok vezető ereje	vármegyei nemesség
viszony az udvarhoz	célja a bécsi kormányzat támogatásának elnyerése	nagyobb Magyarország számára
a fejlesztendő gazdasági terület	a mezőgazdaság, az ipar és a

3. Egészítsd ki a Kossuth Lajos reformkori elképzeléseiről készült gondolattérképet!

37. A változó társadalom és életmód

1. Az alábbiakban a reformkori magyar társadalom egy-egy képzeletbeli képviselője szólal meg. Azonosítsd őket a felsoroltak segítségével! Írd eléjük a megfelelő sorszámot!

1. arisztokrata; 3. vállalkozó polgár; 5. zsellér
2. kisnemes; 4. telkes jobbágy;

..... Apám még egy negyed telket művelt, de a halála után 5 fivéremmel osztozva nekem már csak olyan kis terület jutott, amelyből nem tudok megélni.

..... Bár elszegényedtem, a kiváltságaimat őrzöm. Engem ne riogassanak holmi reformokkal!

..... Több ezer holdas birtokkal rendelkezem, de a jövedelmem jó része már a vállalkozásaimból származik.

..... Hiába dolgozom rengeteget a telkemen, a különböző földesúri terhek agyonnyomnak.

..... A műhelyembe újabb munkásokat veszek fel, és gépeket is vásárolok.

2. Karikázd be azoknak a megállapításoknak a betűjelét, amelyek a közegészségügy fejlődését bizonyítják!

a) Mindenki fordulhatott betegségével a helyi bábaasszonyhoz.

b) Terjedt a kézmosás és a zsebkendő használata.

c) A városokban foglalkozni kezdtek a köztisztasággal.

3. Egy tanuló dolgozatából idézünk. Húzd alá a téves megállapításokat, majd javítsd ki őket! (Összesen ötöt találsz.) Öt helyesírási hibát is elrejtettünk, ezeket is javítsd ki!

A reformkor az 1820-as évek végén kezdődött. Ekkor már inkább birkákat tartottak, mert a pamutra nagy volt a kereslet. Széchényi gróf vezércikkeket írt a Pesti Hirlapba, itt a reformokról elmélkedett. Kossuthot nevezték a legnagyobb magyarnak. Az országgyűléseken is vitáztak Pesten a reformokról. Jobbágyszabadságot akartak, törvény előtti egyenlőséget és közteherviselést, vagyis hogy a jobbágyok is adózzanak.

1.; 4.;

2.; 5.;

3.;

A helyesírási hibák javítása: 1.; 2.;

3.; 4.; 5.;

4. Az alábbiakban titkos üzenetet olvashatsz egy találkozóóról. Fejtsd meg! Mi lett a neve később az üzenetben elrejtett épületnek?

VAÁARALAAAKA AB PCECCTCIC MDADGDYDADRD
SEZEÍENEHEÁEZE EFLFÓFTFTF

.....

39. Az áprilisi törvények és a Batthyány-kormány működése

1. Az alábbiak közül melyeket tartalmazták az áprilisi törvények? Karikázd be a betűjelüket!

- a) népképviselői országgyűlés; f) az ősiség eltörlése;
b) a cenzúra bevezetése; g) évenkénti országgyűlés Pozsonyban;
c) közteherviselés; h) unió az örökös tartományokkal
d) jobbágyfelszabadítás, amelynek során az államot a földesurak kártalanítják;
e) jobbágyfelszabadítás, amelynek során a földesurakat az állam kártalanítja;

2. Írd a képek alá a Batthyány-kormány tagjainak a nevét! Ki milyen területet felügyelt?

 Írd a megfelelő betűjelet a négyzetbe! (Segít a tankönyvben lévő kép.)

- a) közlekedés; b) miniszterelnök; c) igazságügy; d) pénzügy

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

3. Az alábbi feladatban a Batthyány-kormány előtt álló problémák okaira keressük a választ.

 Húzd alá az általad jónak tartott indoklást!

a) Földfoglaló mozgalmak:

- a zsellérek is földtulajdont akartak *vagy*
- a felszabadított jobbágyok több földet szerettek volna.

b) Kieleződő viszony a bécsi kormányzattal:

- az észak-itáliai harcok több katonát igényeltek *vagy*
- a magyar kormány önálló hadsereg létrehozására törekedett.

c) Nemzetiségi mozgalmak:

- az áprilisi törvények a nemzetiségeknek is több jogot biztosítottak *vagy*
- a nemzetiségek is követeléseket fogalmaztak meg.

4. A következőkben az áprilisi törvényekből idézünk. A részletek elolvasása után válaszolj

 a kérdésekre!

1. §. [...] mindazok, kik a megyékben és szabad kerületekben az országgyűlési követek választásában eddig szavazattal bírtak, e jog gyakorlatában ezennel meghagyatnak.

Ezeken kívül:

2. §. Az országnak s kapcsolt részeknek mindazon benszületett, vagy honosított, legalább 20 éves, és sem atyai, sem gyámi, sem gazdai hatalom, sem pedig elkövetett hűségtelesség, csempészkedés, rablás, gyilkolás és gyújtogatás miatt fenyték alatt nem levő lakosai, a nőket kivéve, törvényesen bevett valláskülönbség nélkül választók:

a) Kik szabad királyi városokban, vagy rendezett tanácscsal ellátott községekben 300 ezüst ft. értékű házat vagy földet, egyéb községekben pedig eddigi urbéri értelemben vett 1/4 telket [...] bírnak.

b) Kik mint kézművesek, kereskedők, gyárosok telepedve vannak, ha tulajdon műhellyel, vagy kereskedési teleppel, vagy gyárral bírnak, s ha kézművesek, folytonosan legalább egy segéddel dolgoznak.

c) Kik, habár a fentebbi osztályokba nem esnek is, saját földbirtokukból vagy tőkéjükből eredő 100 ezüst forint [...] jövedelmet kimutatni képesek.

d) Jövedelmükre való tekintet nélkül a tudorok, sebészek, ügyvédek, mérnökök, akadémiai művészek, tanárok, a magyar tudós társaság tagjai, gyógyszerészek, lelkészek, segédlelkészek, községi jegyzők és iskolatanítók, azon választókerületben, mellyben állandó lakásuk van.

Megmaradt-e a nemesek választójoga?

Volt-e választójoga annak az egykori jobbágnak, aki 1/2 telekkel rendelkezett?

Kapott-e választójogot a 300 forint értékű házat birtokló özvegyasszony?

Rendelkezett-e választójoggal a vagyontalan tanító?

Megadták-e a választójogot a két segéddel dolgozó kézművesnek?

5. Az alábbi népek közül melyek éltek nemzetiségként Magyarország területén? Karikázd be a betűjelüket! (Segítségül használd a 115. oldalon lévő ábrát és térképet!)

a) angolok;

d) szlovákok;

g) spanyolok;

b) németek;

e) franciák;

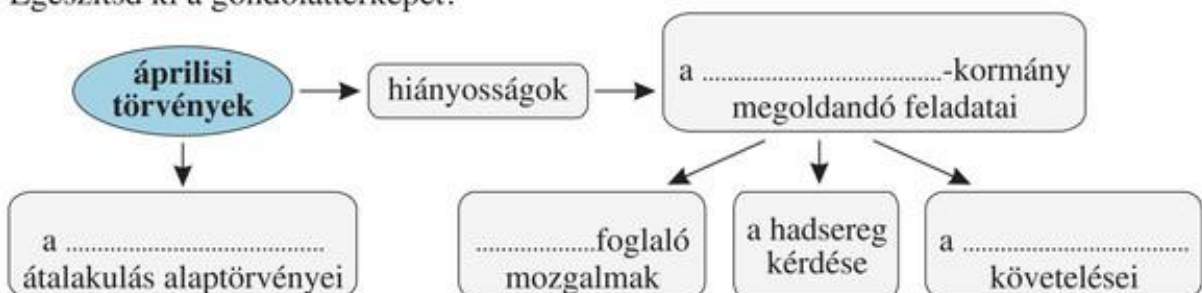
h) románok;

c) ruszinok;

f) szerbek;

i) horvátok

6. Egészítsd ki a gondolattérképet!

40. Önvédelmi háború és szabadságharc

1. Írd a felsorolt helynevek elé a térképvázlat megfelelő betűjelét! Azt is írd oda, hogy ki győzött az adott ütközetben (M – magyarok, O – osztrákok)! Az egyik helynévhez politikai esemény kapcsolódik. Húzd alá, és nevezd meg az eseményt!

..... Pákozd;

..... Kápolna;

..... Debrecen;

..... Isaszeg;

..... Buda

Mi volt ez a politikai esemény?

2. 1849 májusában ki töltötte be az alábbi pozíciókat?

a) osztrák császár:

b) magyar miniszterelnök:

c) Magyarország kormányzóelnöke:

3. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások utáni betűjelet! Ha a bekarikázott betűket fordított sorrendben összeolvasod, a szabadságharc egyik tábornokának nevét kapod.

– Jellasics támadásának egyik célja a főváros elfoglalása volt. (M)

– Az Országos Honvédelmi Bizottmány elnökévé Kossuthot választották. (E)

– A kápolnai csatában Görgei vezette a honvédsereget. (Ö)

– A kápolnai vereséget követően Ferenc József felszámolta a magyar alkotmányt. (B)

– 1849-ben a pesti országgyűlés kimondta a Habsburg-ház trónfosztását. (G)

A megoldás:

4. Keresd a kakukktojást! Egy név nem illik a sorba. Húzd alá, majd fogalmazd meg, miért!

a) Görgei, Bem, Windisch-Grätz

.....

b) Széchenyi, Wesselényi, Kossuth, Deák

.....

41. Vereség és megtorlás

1. Jelöld időszalagon a következő eseményeket!

a) a pesti forradalom;	d) a pákozdi csata;
b) a Függetlenségi Nyilatkozat;	e) a világosi fegyverletétel;
c) a 13 aradi vértanú kivégzése;	f) Budavár visszafoglalása

1848

1849

1850

2. Írd le a betűjelek mellé a képen látható aradi vértanúk nevét! Ügyelj a helyesírásra! (Segít a tankönyv 171. oldalán lévő kép.)

a)	j)
b)	k)
c)	l)
d)	m)
e)	
f)	
g)	
h)	
i)	

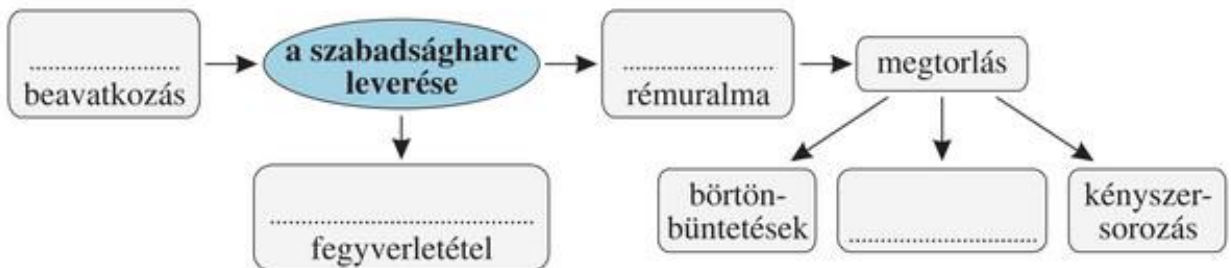
3. 1849. október 7-én Magyarországon az alábbi személyek közül csak egyvalakivel találkozhattál volna. Húzd alá a nevét! A másik kettővel miért nem? Indokold meg!

Kossuth Lajos, Görgei Artúr, Batthyány Lajos gróf

1.
2.

4. Egészítsd ki a szabadságharc leveréséről és a megtorlásról készült gondolatterképet!

Összefoglalás

1. Jelöld időszalagon a következő eseményeket!

a) a Hitel megjelenése;

c) a forradalom kitörése

b) az aradi vértanúk kivégzése;

1800

1850

2. Írd a felsorolt helynevek

mellé a térképvázlat megfelelő betűjelét!

..... Debrecen;

..... Isaszeg;

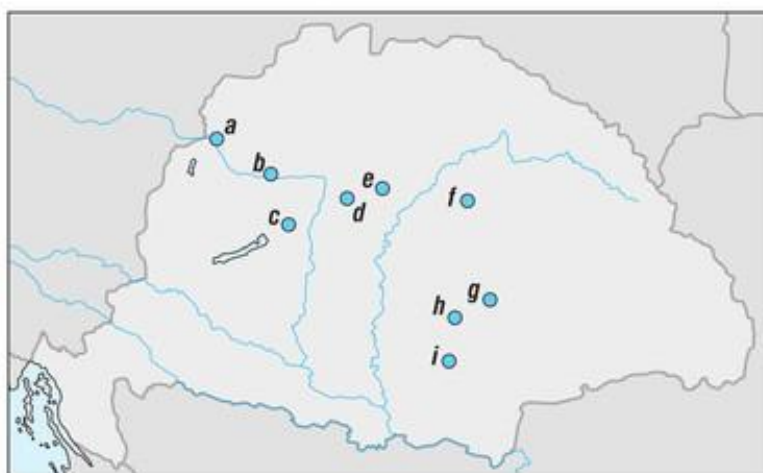
..... Világos;

..... Arad;

..... Pákozd;

..... Komárom;

..... Pozsony;

..... Kápolna;

..... Temesvár

3. Igaz vagy hamis? Karikázd be az igaz állítások utáni betűjelet! Ha a bekarikázott betűket fordított sorrendben összeolvasod, egy nevet kapsz.

– A reformkor egyik legfontosabb megoldandó problémája a jobbágykérdés volt. (I)

– A reformkorban megjelentek az első gőzhajók Magyarországon. (Y)

– A 19. század első felében a jobbágyok között többségben voltak a zsellérek. (N)

– A reformkorban a klasszicizmus volt az uralkodó stílusirányzat. (É)

– Széchenyi nevezte Kossuthot a legnagyobb magyarnak. (H)

– 1848. március 15-én országgyűlési küldöttség vitte a polgári átalakulás programját Bécsbe. (L)

– Magyarország első miniszterelnöke gróf Batthyány Lajos volt. (E)

– Az áprilisi törvények értelmében a végrehajtó hatalom a Helytartótanács kezébe került. (C)

– 1848-ban a nemzetiségi mozgalmak szembefordultak a Batthyány-kormánnyal. (S)

– Az Országos Honvédelmi Bizottmány elnökévé Kossuthot választották. (S)

– 1849-ben Ferenc József alkotmányával függetlenséget adott a magyar népnek. (É)

– A honvédsereg a tavaszi hadjárat minden ütközetét megnyerte. (E)

– 1849-ben Kossuth kormányzóelnök lett. (W)

– Haynau a szabadságharc bukása után kezdte el a megtorlást. (L)

– Kossuth vezetésével a honvédsereg Világosnál letette a fegyvert. (K)

A megoldás:

5. Az alább felsorolt eseményeket kapcsold a történelmi személyekhez! Lesz olyan név, amelyet több helyre is köthetsz.

Wesselényi Miklós •

Deák Ferenc •

Petőfi Sándor •

Görgei Artúr •

Józef Bem •

• a pesti forradalom

• a pesti árvíz

• a világosi fegyverletétel

• magyar katonai sikerek Erdélyben

• a tavaszi hadjárat

• a pozsonyi országgyűlés

6. Keresd a kakukktojást! Az alábbi felsorolásokban egy nem illik a sorba. Húzd alá, és magyarázd meg, hogy miért!

a) Hitel; Törvényhatósági Tudósítások; Országgyűlési Tudósítások; Pesti Hírlap

.....

b) Lánchíd; Magyar Tudományos Akadémia; Óbudai hajógyár; Védegyelet

.....

7. Az alábbi táblázatban a Pákozdnál szemben álló erők adatait olvashatod. Válaszolj a kérdésekre a táblázat segítségével!

	magyar csapatok		horvát csapatok	
	ember	ágyú	ember	ágyú
a csatában részt vevő	10 345	32	25 901	36
a csatában részt nem vevő	7 176	12	17 198	12
összesen	17 521	44	43 099	48

A csatában melyik fél katonái voltak többségben?

Melyik hadsereg vetett harcba több ágyút?

A magyar sereg hány katonája nem vett részt az ütközetben?

Összesen hány katona vett részt a csatában?

8. Az alábbi korabeli forrásban a Zala megyei országgyűlési követeknek kiadott utasításból idézünk. Miután elolvastad, válaszolj a kérdésekre!

„[...] követ urak odautasítandók, hogy törvényt igyekezzenek alkotni, miszerint [...] az országgyűlésre meghívó levelek... magyar nyelven adassanak ki, a törvény csupán magyar nyelven legyen megszerkesztve, egyszóval a törvényhozásnak, közigazgatásnak és törvénykezésnek minden ágaiban kivétel nélkül a magyar nyelv hozassék be, iskolákban a tanítás nyelve magyar legyen, a népiskolákban pedig oly vidékeken, hol a nép még magyarul nem tud, a magyar nyelv legalább rendes tanulmányi szakká [tantárggyá] tétessék.”

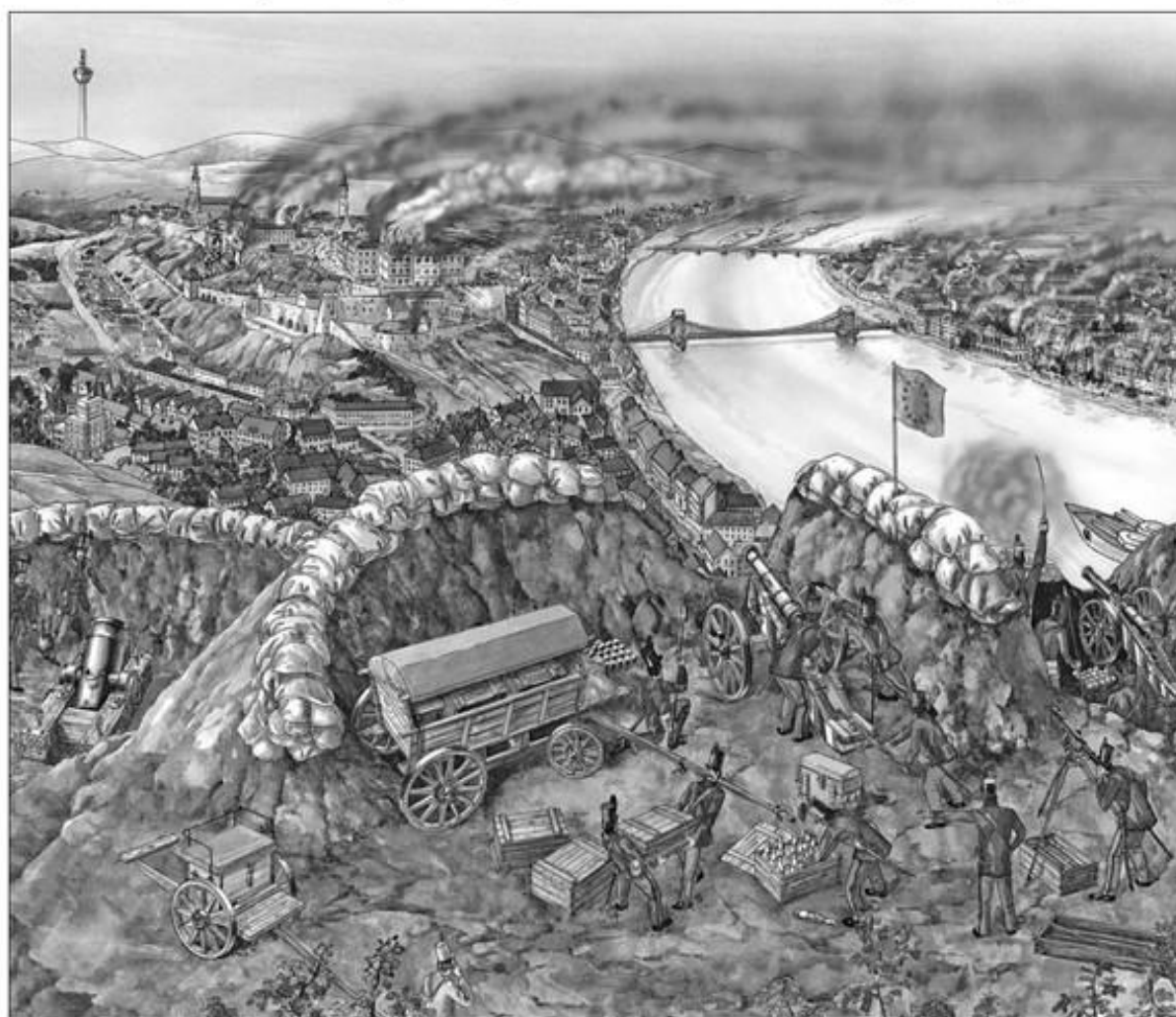
Mikor sikerült elfogadtatni a célként megfogalmazott törvényt?

Az alább felsoroltak közül melyik területeken kívánták a magyar nyelv használatát kötelezővé tenni? Húzd alá a helyesnek tartott megoldást!

törvénykezés, egyházi szertartások, törvényhozás, közigazgatás

A követutasítás szerint olyan törvényt akartak-e alkotni, hogy a magyarországi iskolákban a gyerekek csak magyarul tanulhassanak?

9. Keresd a kakukktojást! A képen elrejtettünk hét oda nem illő dolgot. Melyek ezek?

TARTALOM

Év eleji ismétlés	3	22. Ami összetartotta a három részre szakadt országot	35
A VIRÁGZÓ ÉS A HANYATLÓ KÖZÉPKOR MAGYARORSZÁGON		23. Erdély a 17. században	36
1. A háromszor koronázott király	6	24. Habsburg- és törökellenes küzdelmek ...	37
2. Nagy Lajos, a lovagkirály	7	25. A török kiűzése	38
3. Magyarország Zsigmond király idején ...	8	26. A Rákóczi-szabadságharc	40
4. A törökverő Hunyadi János	9	27. Magyarország a Habsburg Birodalomban	42
5. Mátyás uralkodása	10	28. Magyarország társadalma és gazdasága a 18. században	44
6. Mátyás király udvarában	11	Összefoglalás	46
7. Parasztháború és a mohácsi vész	12	A POLGÁRI ÁTALAKULÁS KORA	
8. Az ország három részre szakad	13	29. A nagy francia forradalom	51
Összefoglalás	14	30. Napóleon, Európa ura	52
AZ ÚJKOR KEZDETÉN		31. Az ipari forradalom	53
9. A nagy földrajzi felfedezések	18	32. Az ipari forradalom társadalmi következményei	55
10. Amerika őslakói: az indiánok	19	33. A forradalmak kora	56
11. A világgazdaság kialakulása	20	Összefoglalás	57
12. A vallás megújulása	21	REFORMKOR, FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC	
13. A spanyol világbirodalom és Németalföld	22	34. A reformkor	60
14. A tengerek királynője, Anglia	23	35. Széchenyi István, a reformok első megfogalmazója	62
15. A „napkirályok” százada	24	36. Kossuth Lajos, a nemes pályatárs	63
16. A „fény százada”	25	37. A változó társadalom és életmód	64
17. Az észak-amerikai függetlenségi háború	26	38. Magyarország az átalakulás kapujában ...	65
18. Élet a kora újkorban	27	39. Az áprilisi törvények és a Batthyány-kormány működése	66
Összefoglalás	28	40. Önvédelmi háború és szabadságharc	68
MAGYARORSZÁG AZ ÚJKOR KEZDETÉN		41. Vereség és megtorlás	70
19. A várháborúk kora	32	Összefoglalás	71
20. Élet a hódoltság területén	33		
21. Királyság és fejedelemség	34		

Kiadja a Mozaik Kiadó, 6723 Szeged, Debreceni u. 3/B., Tel.: (62) 470-101, Fax: (62) 554-666
E-mail: kiado@mozaik.info.hu • Honlap: www.mozaik.info.hu • Felelős kiadó: Török Zoltán
Műszaki szerkesztő: Katona Csaba
Készült a Dürer Nyomda Kft.-ben, Gyulán • Felelős vezető: Fekete Viktor
Terjedelem: 6,79 (A/5) ív • Tömeg: 124 g • 2018. június • Raktári szám: MS-2856V